

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra církevních dějin a církevního práva

Jan Svozilek

Katolická teologie

Život kněze Josefa Dolanského

Diplomová práce

Vedoucí práce:
PhDr. Jitka Jonová, Th.D.

Olomouc 2017

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem při tom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 8. listopadu 2017

Jan Svozilek

OBSAH

Úvod	4
1. Rodinné zázemí a studia Josefa Dolanského	6
Bohoslovecká léta Josefa Dolanského	7
Činnost Dolanského ve Stojanově literární jednotě bohoslovců olomouckých	10
2. Kněžské působení Josefa Dolanského v letech 1930-1950	12
Dómský vikář.....	15
Dolanského činnost v Katolické akci	15
Činnost Josefa Dolanského v Arcidiecézní katolické charitě v Olomouci.....	19
Květen 1945.....	23
Činnost charity v poválečné době	25
Státní katolická akce	27
3. Internace Josefa Dolanského v Želivě a v Hájku u Prahy	29
Tábor nucených prací v Hájku u Prahy.....	31
Zpátky v Želivě	32
4. Působení Dolanského ve farnosti Dobromilice	35
Obec Dobromilice	36
Technicko-hospodářská činnost Josefa Dolanského	37
Pastorační činnost Josefa Dolanského	40
Spolková činnost	42
Závěr života Josefa Dolanského.....	42
Závěr	44
Prameny a literatura	46
Anotace	50
Annotation	51
Seznam zkratk	52
Seznam příloh	53

ÚVOD

Josef Dolanský sloužil ve farnosti Dobromilice třicet sedm let, je zde stále v živé paměti. Když v dubnu 1992 zemřel, bylo mi jeden a půl roku, osobně jsem se s ním tedy nemohl setkat. Jeho osoba a život mě však zajímaly, proto jsem se rozhodl ve své diplomové práci věnovat životním osudům tohoto kněze.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se věnuje Dolanského rodinnému zázemí, studiu a cestě ke kněžství. Svá bohovědná studia absolvoval v Olomouci, kde v kněžském semináři byl také aktivní členem Stojanovy literární jednoty.

Druhá kapitola představuje kněžské působení Josefa Dolanského od kněžského svěcení tedy od roku 1930 do roku 1950, kdy byl převezen do internace v Želivě. V tomto období působil Dolanský na několika místech a zastával různé služby v duchovních a dalších pastoračních aktivitách. V letech 1930 až 1936 působil jako kooperátor ve Valašských Kloboukách. Po té byl poslán do Olomouce, kde působil jako dómský vikář. V době působení v Olomouci měl Josef Dolanský postupně několik funkcí. Nejdříve byl tajemníkem Katolické akce, od roku 1940 byl jednatelem Arcidiecézní katolické charity v Olomouci a v roce 1946 se stal ředitelem Zemského svazu Katolické charity za olomouckou arcidiecézi. Během působení v Arcidiecézní charitě zastával ještě další funkce, například byl ústředním duchovním rádcem Sdružení katolické omladiny v Brně, redaktorem časopisu „Katolická omladina“, zemským duchovním rádcem skauta, členem Zemské péče o mládež, zemské prázdninové péče v Brně.¹ Všechny tyto funkce zastával do roku 1950, kdy byl internován.

Ve třetí kapitole je nastíněno období internace, do které se dostal Dolanský v roce 1950. Nastoupil nejprve do internačního tábora v Želivě, po půl roce byl převezen do Hájku u Prahy a v červnu roku 1952 se vrátil zpátky do kláštera v Želivě. Propuštěn z internace byl až v září roku 1955.

Poslední kapitola popisuje působení Dolanského ve farnosti Dobromilice. Do této farnosti byl ustanoven k 1. prosinci roku 1955 a působil zde až do své smrti v dubnu roku 1992. Během svého působení se věnoval horlivě nejen pastorační činnosti, ale i opravám kostela a fary.

---

¹Římskokatolický farní úřad Dobromilice (dále citováno ŘK FÚ), *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161.

Při psaní této diplomové práce jsem čerpal informace z archivních materiálů uložených olomoucké pobočky Zemského archivu v Opavě, Státních okresních archivů v Prostějově, ve Zlíně, v Opavě a v Olomouci, Archivu Arcibiskupství olomouckého, Národního archivu ČR a Archivu bezpečnostních složek. Čerpal jsem i z kronik především z Pamětní knihy farnosti Dobroměřické, do které Josef Dolanský po svém příchodu do Dobromilic zaznamenal i některé vzpomínky ze svého dětství a ze studia. Ovšem v letech 1969 až 1992, tedy do smrti Josefa Dolanského, přestala být vedena tato kronika ze dvou důvodů. Jednak po vpádu vojsk „Varšavské smlouvy“ nastala v Československu tuhá normalizace a vedení kronik mohlo být velmi nebezpečné, zvláště, „*kdyby se popisovaly události podle pravdivých skutečností.*“² Proto se také dobromilický administrátor Dolanský, který „*byl neustále sledován Státní bezpečností,*“³ rozhodl, že přestane vést farní kroniku. Navíc kvůli pozdější vážné nemoci ani nebyl schopen ji vést, až ji nakonec ztratil ve svém „velkém nepořádku,“ který měl mezi různými papíry a dokumenty. Farní kronika se našla až po jeho smrti a zpětně se dopsalo jen velmi málo kusých útržků z událostí, které se udály v době, kdy se nezapisovalo do kroniky.⁴ Dále jsem vycházel z příslušné, literatury, novinových a internetových článků i ze zaznamenaných osobních svědectví pamětníků. Ovšem letos v dubnu uběhlo 25 let od smrti Josefa Dolanského a vzpomínek na něho již není mnoho. Proto cílem této diplomové práce je také připomenout obyvatelům Dobromilic osobnost tohoto významného kněze olomoucké arcidiecéze.

Při shromažďování písemností mi nejvýrazněji pomohl Thlic. Jan Larisch, Th.D., který mi poskytl nejen cenné rady, ale i mnoho materiálů, za což mu děkuji. Děkuji také všem zaměstnancům archivů, kteří mi umožnili nahlédnout do archiválií. Dík patří i kněžím P. Markovi Jaroszovi a P. Františkovi Kuběnovi, kteří mi umožnili nahlédnout do farních kronik. Zvláštní poděkování patří i pamětnicím a pamětníkům, především mému tatínkovi Jaroslavu Svozilkovi. Chci také poděkovat všem, kteří mi udělali jazykovou korekturu. Obzvláště pak chci poděkovat PhDr. Jitce Jonové, Th.D. za odborné vedení práce a cenné rady, které mi poskytovala. Také jí děkuji za její trpělivost.

---

² ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 232.

³ Rozhovor s paní Annou KOLÁŘOVOU, Dobromilice, 18. června 2017.

⁴ ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 232.

1. RODINNÉ ZÁZEMÍ A STUDIA JOSEFA DOLANSKÉHO

Rodiče Josefa Dolanského František (1863–1927) a Mariana⁵ (roz. Štěpánová, 1867–1928) měli svatbu 19. května roku 1885⁶ ve Všemině.⁷ František Dolanský, který pocházel ze sousední vesnice Trnava u Zlína, se po svatbě přestěhoval k Marianě do domu č. p. 4 v západní části Všeminy. Oba manželé byli rolníci.⁸ V domě kromě manželů Dolanských žili také rodiče Mariany. Františkovi a Marianě se narodilo celkem třináct dětí,⁹ avšak dospělosti se dožily jen čtyři dcery Františka, Mariana, Filomena a Anděla, a tři synové. Dva z nich Karel¹⁰ a Josef se stali kněžími a třetí bratr Alois, který byl z těchto tří bratrů nejstarší, převzal po rodičích starost o hospodářství.¹¹ Přestože rodina byla chudá, přijali na výchovu ještě čtyři sirotky po zemřelé Marianině nevlastní sestře. Manželé Dolanští vedli své děti k hluboké víře. Možná právě proto se synové Karel a Josef stali kněžími a dcera Filomena vstoupila do kláštera České kongregace sester dominikánek.¹²

Josef Dolanský se narodil 24. ledna roku 1908.¹³ Ve stejný den byl i pokřtěn.¹⁴ Byl dvanáctým dítětem manželů Dolanských. První a druhou třídu obecné školy

---

⁵Bratrem Mariány byl Msgre František Štěpán, který působil v sousedním Liptále, kde roku 1907 nechal založit sirotčinec. Zemřel v roce 1927.

⁶SOkA Zlín, fond: Farní úřad Všemina, inv. č. 45, *Matriky narozených, oddaných a zemřelých z let 1875–1897*.

⁷Obec Všemina, která je rodištěm Josefa Dolanského, malebnou valašskou vesnicí, která se nachází v zalesněném údolí na severním okraji Vizovické vrchoviny u hlavní silnice ze Zlína do Vsetína. První písemná zmínka o obci Všemina pochází z roku 1373, kdy tuto osadu spolu s dalšími osadami Slušovice, Neubuz, Dešná, které tvořily jeden celek, koupil Ježek ze Šternberka. Tyto osady se tedy až do roku 1848 staly součástí lukovského panství. Na přelomu 19. a 20. století byla Všemina typickou zemědělskou obcí ležící v chudé hornaté oblasti, takže se zde výrazně nerozvinula spolková činnost. Do konce 18. století obyvatelé horní části obce chodili na mši do sousední obce do farního kostela svatého Michaela, obyvatelé dolní části Všeminy chodili na mši do farního kostela Narození svatého Jana Křtitele. V letech 1780–1784 byl i ve Všemině postaven kostel svatého Jana Křtitele neznámým stavitelem. Od této doby mají tedy obyvatelé Všeminy svůj farní kostel. (Vývoj obce 1728-1945. (*Obec Všemina* [online]. Obec Všemina [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://obecvsemina.eu/nase-obec/historie-obce-vsemina/vyvoj-obce-1728-1945/#main> a VALA, František. Vznik samostatné duchovní správy. *Farnost Všemina – Liptál* [online]. Farnost Všemina – Liptál [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.obecvsemina.info/farnost/historie/--vznik-samostatne-duchovni-spravy>).

⁸ZAOpO, fond: Kněžský seminář Olomouc, kt. 81, Josef DOLANSKÝ, *Žádost o přijetí do kněžského semináře*, 1926.

⁹Františka (1886–1940), Mariana (1889–1980), František (*1890), Filomena (1892–1895), Jan (1894–1896), Filomena (1895–1943), Alois (*1898), Anděla (*1900), Jan (*1902), František (*1904), Karel (*1906–1982), mrtvorozené děvčátko (1912).

¹⁰Ordinován 1928.

¹¹ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobromělické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 160.

¹²ŘK FÚ Dobromilice, nedatovaný strojopis, *Sestra Marie Dolanská*, str. 1.

¹³ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobromělické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 160.

navštěvoval v Mostkovicích na Prostějovsku, kde také bydlel u své starší sestry Mariany Dolanské, která zde učila. Další třídy obecné školy Josef Dolanský navštěvoval v Jaktaři u Opavy, kam se přestěhoval spolu se svou sestrou Marianou Dolanskou. Zde ho učila kromě Mariany Dolanské i další z jeho sester Františka.

Od 1. září 1918 v nedaleké Opavě studoval reálné gymnázium.¹⁵ Maturitní zkoušku složil 17. června 1926.¹⁶ Maturoval z českého jazyka, latinského jazyka, francouzštiny, matematiky a z vlastivědy.¹⁷ Dolanský nastoupil na gymnázium v období vzniku Československého státu. Ve stejném období také nastupovali na opavské gymnázium z velké části mladí profesori z Čech, kteří se velmi silně stavěli proti církvi a obecně proti náboženství. Proto Josef Dolanský na gymnazijní léta rád nevzpomínal, a to i přesto, že studoval s vyznamenáním. Na jeho duchovní život měla vliv (kromě věřících rodičů a jeho sester) zvláště mariánská družina jinochů při jezuitském kostele svatého Jiří v Opavě, jejímž byl členem a nějaký čas i starostou. Byl také členem Sociálního sdružení katolického studentstva, kde byl dva roky místopředsedou. V Opavě 5. června roku 1920 přijal svátost biřmování. Josef už od svých pěti let ministroval, nejdříve v Mostkovicích a pak i v Opavě. Také se naučil hrát na varhany, na které hrával při ranních mších.¹⁸

Bohoslovecká léta Josefa Dolanského

Po maturitní zkoušce se Josef Dolanský rozhodl pro vstup do kněžského semináře. Dne 12. července 1926 poslal arcibiskupovi Leopoldu Prečanovi¹⁹ žádost o přijetí do kněžského semináře v Olomouci. K žádosti připojil také povinné přílohy jako potvrzení o udělení svátosti biřmování, kterou přijal v Opavě 5. června 1920,

---

¹⁴Národní archiv ČR, fond Státní úřad pro věci církevní, ka 188, inv. č. 152, *Dolanský Josef*.

¹⁵Historie Reálného gymnázia sahá do roku 1883, kdy bylo založeno Soukromé české nižší a vyšší gymnázium, v roce 1897 bylo toto gymnázium zestátněno a do roku 1918 neslo název České státní gymnázium v Opavě. V prvních letech Československé republiky bylo postupně přeměněno na Státní reálné gymnázium v Opavě. V roce 1953 neslo gymnázium název Jedenáctiletá střední škola v Opavě a od roku 1961 Střední všeobecná vzdělávací škola v Opavě. Od roku 1968 až dosud se gymnázium jmenuje Mendelovo gymnázium v Opavě (Gregor Mendel v Opavě studoval gymnázium). Historie. *Mendelovo gymnázium* [online]. Mendelovo gymnázium © 2017 [cit. 2017-03-24].

Dostupné z: <http://www.mgo.opava.cz/historie/>

¹⁶ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 160.

¹⁷SOkA Opava, fond: Mendelovo gymnázium Opava, inv. č. 141, *Hlavní protokol o zkouškách dospělosti*.

¹⁸ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 160–161.

¹⁹Arcibiskup Prečan (1866–1947). V roce 1889 byl vysvěcen na kněze a v roce 1923 přijal biskupské svěcení. Olomouckým arcibiskupem byl až do své smrti roku 1947.

maturitní vysvědčení, lékařské vysvědčení²⁰ a oddací list rodičů.²¹ Jeho žádosti bylo vyhověno a v září téhož roku nastoupil do kněžského semináře v Olomouci. Během formace v kněžském semináři studoval na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě.²²

V době Josefových studií byl v kněžském semináři superiorem (rektorem) Mons. František Kutal,²³ vicesuperiorem byl Josef Richter,²⁴ Od roku 1921 byl spirituálem pro bohoslovce ThDr. František Cinek,²⁵ který byl od roku 1929 spirituálem jen pro první ročník. Když byl Josef Dolanský v pátém ročníku, jeho spirituálem byl Antonín Šuránek.²⁶

---

²⁰Lékařské vysvědčení za účelem přijetí na vysokou školu vydal MUDr. Jindřich Urbánek, ředitel a primář Slezské zemské nemocnice v Opavě. Napsal, že Josef Dolanský je tělesně i duševně zcela zdrav.

²¹Zemský archiv Opava, pobočka Olomouc (dále citováno ZAOpO), fond: Kněžský seminář Olomouc, kt. 81, Josef DOLANSKÝ, *Žádost o přijetí do kněžského semináře*, 1926.

²²ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 160.

²³Mons. František Kutal (1882–1967). Narodil se 5. března v obci Měrovice nad Hanou a byl vysvěcen na kněze v roce 1906. Do roku 1915 působil v duchovní správě, pak nastoupil do kněžského semináře, kde v letech 1915–1923 působil jako ekonom semináře a v letech 1923–1934 působil jako superior. V roce 1934 odešel do Kroměříže do farnosti u Panny Marie, kde působil jako farář a děkan kolegiátní kapituly. Zemřel 8. května roku 1967. Srov. KREJČOVÁ Jana, *Arcibiskupský kněžský seminář v Olomouci*, H. R. G., Lítomyšl, 2010, str. 42.

²⁴Josef Richter (1891–1967). Pocházel ze Slezských Rudoltic. V roce 1915 byl vysvěcen na kněze a po té působil v duchovní správě. V semináři vykonával funkci ekonoma (1923–1928) a potom funkci vicesuperiora (1928–1932). Po odchodu z kněžského semináře vyučoval liturgiku na Cyrilometodějské fakultě bohoslovecké. Zemřel ve fakultní nemocnici v Olomouci v roce 1967. Srov. KREJČOVÁ Jana, *Arcibiskupský kněžský seminář v Olomouci*, str. 46.

²⁵ThDr. František Cinek (1888–1966). Pochází ze Stichovic u Prostějova. Na kněze byl vysvěcen v roce 1912. O pět let později získal doktorát. Do kněžského semináře nastoupil v roce 1921 do funkce spirituála. V roce 1926 získal docenturu a profesorem dogmatiky se stal v roce 1935. Za Protektorátu Čech a Moravy v roce 1942 byl zatčen a odsouzen na čtyři roky. Postupně prošel několika koncentračními tábory. Nakonec pracoval v solných dolech ve Walbecku. Po válce se zapojil do obnovy Univerzity Palackého v Olomouci a stal se děkanem Cyrilometodějské fakulty bohoslovecké. Rok po válce byl jmenován prvním prorektorem Univerzity Palackého. Ke konci života odešel do Mostkovic na Prostějovsku, kde v září roku 1966 zemřel. Byl pochován na Velehradě. Srov. KREJČOVÁ Jana, *Arcibiskupský kněžský seminář v Olomouci*, str. 50.

²⁶ThDr. Antonín Šuránek (1902–1982). Po vysvěcení v roce 1926 působil tři roky ve Slatinicích a od roku 1929 působil jako spirituál v kněžském semináři. V roce 1946 získal doktorát teologie. V roce 1948 odešel ze semináře a do roku 1951 krátce působil na Stojanových studentských kolejích jako duchovní správce, dále byl kooperátorem u svatého Mořice v Olomouci a pak ve Velkém Ořechově. V červenci roku 1951 byl zatčen a odvezen do internace v Želivě. Propuštěn byl v roce 1955 a sedm let pracoval v cementárně ve vápence ve Štramberku. V roce 1962 odešel do důchodu. V roce 1968 dostal opět státní souhlas, který mu byl vzat v roce 1955. Rok působil opět jako spirituál v kněžském semináři a od roku 1969 do roku 1975 působil v duchovní správě v obci Blatnička. V roce 1975 mu opět byl vzat státní souhlas a zbytek života strávil u svého synovce kněze Antonína Dominika nejdříve v Uherském Hradišti, později v Liptani, Písařově a Ludgeřovicích. ThDr. Antonín Šuránek zemřel v roce 1981 v nemocnici v Petřkovicích a byl pohřben ve svém rodišti v Ostrožské Lhotě. Byl vyhledávaným zpovědníkem a duchovním rádcem. Zasloužil se o zvelebení poutního místa svatého Antonína na vrchu mezi Ostrožskou Lhotou a Blatnicí. U ThDr. Antonína Šuránka probíhá proces blahorečení. Srov. KREJČOVÁ Jana, *Arcibiskupský kněžský seminář v Olomouci*, str. 50–51.

V prvním ročníku studia bohosloví Josef Dolanský spolu s ostatními spolužáky zažádal o udělení tonsury.²⁷ Tu přijal Dolanský spolu s 37 bohoslovci 18. prosince roku 1926 v seminární kapli svatého Alexeje²⁸ od olomouckého arcibiskupa Prečana.²⁹ Ten také o rok později v sobotu 17. prosince 1927 udělil všechna nižší svěcení³⁰ Dolanskému a dalším 35 bohoslovcům.³¹ V posledním roce studia na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě si podal žádost o udělení vyšších svěcení. Pak postupně přijal v kapli svatého Alexeje opět z rukou arcibiskupa Leopolda Prečana podjáhenské svěcení³² 15. března 1930 a zanedlouho jáhenské svěcení 5. dubna 1930. Kromě Josefa Dolanského přijalo podjáhenské a jáhenské svěcení 27 bohoslovců čtvrtého ročníku.³³

Čtyřletou formaci³⁴ v kněžském semináři a studium na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě završilo 32 jáhnů včetně Josefa Dolanského kněžským svěcením. Arcibiskup Leopold Prečan mu jej udělil v olomoucké katedrále svatého Václava na slavnost svatých Cyrila a Metoděje 5. července roku 1930.³⁵ Dolanskému bylo pouhých 22 let.³⁶

---

²⁷Dříve bylo zvykem u mnichů a bohoslovců stříhat vlasy (lat. *tondere* – stříhat) na hlavě jako znamení jejich přijetí do služby Bohu (postřížiny). Tento obřad vykonával biskup, který při něm vyholil „kolečko“ na temeni hlavy, ponechal však „věnec“ vlasů. Tento obřad byl také spojován s předáním kleriky (tím se vyjádřilo přijetí do stavu kleriků) a bílou rochetou (ta vyjadřuje nutnost pečovat o svoji duši). Viz BERGER Rupert, *Liturgický slovník*, Vyšehrad, Praha, 2008, str. 509–510.

²⁸Na místě starší stavby byla v roce 1381 postavena kaple Navštívení Panny Marie jako součást dominikánského kláštera. Od první poloviny 18. století je kaple uváděna jako kaple svatého Alexeje podle bratrstva svatého Alexeje. V letech 1790–1931 tuto kapli (též zvanou jako Česká kaple) využíval kněžský seminář. V roce 1931 byla vysvěcena arcibiskupem Leopoldem Prečanem nová seminární kaple svatých Cyrila a Metoděje, která slouží bohoslovcům dodnes. Dnes kapli svatého Alexeje využívá farnost svatého Michala především v zimě, kdy zde ve všedních dnech se slouží bohoslužby. Více o historii kněžského semináře v knize od KREJČOVÉ Jany, *Arcibiskupský kněžský seminář v Olomouci*.

²⁹ZAOpO, fond: Arcidiecézní konsistoř Olomouc, kniha 19, *Matrika biskupských úkonů, provedených světiteli biskupy: Karlem Wilsnarem, Janem Stavělem, Josefem Schinzelem, Stanislavem Zelou*.

³⁰Do roku 1972 se udělovalo bohoslovcům nižší svěcení k ustanovení určitých služeb především při liturgii. Nižší svěcení byla čtyři: ostiář, exorcista, lektor a akolyta. S ohledem na výsledky Druhého vatikánského koncilu byla nižší svěcení apoštolským listem Ministeria quaedam ze srpna roku 1972 zrušena a lektorát a akolytát byly nahrazeny tzv. službami. Ostiariát a exorcitát nebyly nijak nahrazeny. Viz. ADAM Adolf, *Liturgika*, str. 274–276.

³¹ZAOpO, fond: Arcidiecézní konsistoř Olomouc, kniha 19, *Matrika biskupských úkonů, provedených světiteli biskupy: Karlem Wilsnarem, Janem Stavělem, Josefem Schinzelem, Stanislavem Zelou*.

³²Podjáhén pečoval o kostel a o bohoslužebná roucha a liturgické nádoby. Viz. BERGER Rupert, *Liturgický slovník*, str. 364–365.

³³ZAOpO, fond: Arcidiecézní konsistoř Olomouc, kniha 19, *Matrika biskupských úkonů, provedených světiteli biskupy: Karlem Wilsnarem, Janem Stavělem, Josefem Schinzelem, Stanislavem Zelou*.

³⁴Pátý ročník studia bohosloví byl zřízen až o rok později v roce 1931.

³⁵ZAOpO, fond: Arcidiecézní konsistoř Olomouc, kniha 19, *Matrika biskupských úkonů, provedených světiteli biskupy: Karlem Wilsnarem, Janem Stavělem, Josefem Schinzelem, Stanislavem Zelou*.

³⁶Podle církevního práva z roku 1917 mohl být jáhen vysvěcen na kněze až po dovršení 24 let. Biskup však mohl udělit dispenz (tedy jde o jakousi výjimku) od tohoto požadavku. V matrice biskupských úkonů je u Josefa Dolanského poznámka o udělení tohoto dispenzu. Dnes je tato věková hranice posunuta na 25 let.

Činnost Dolanského ve Stojanově literární jednotě bohoslovců olomouckých

V kněžském semináři působilo několik spolků. Jedním z nich byla Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých. Tato jednota vznikla v roce 1878, tehdy se jmenovala Jednota velehradská literární, v roce 1883 se přejmenovala na Literární jednotu a rok po smrti arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana, tedy v roce 1924, dostala název Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých. Jednota vznikla za účelem rozšiřování teologické vědomosti bohoslovců, připravování je k sociální práci, udržovat a zušlechťovat u nich národní vědomí, pěstovat snahy estetické a unionistické. Po vzniku ČSR jednota usilovala především o obrodu náboženského života.³⁷

Stojanova literární jednota měla několik kroužků (např. historický, sociologický, filosofický, atd.). Jedním z kroužků zde byl Cyrilometodějský apologeticko-unionistický kroužek.³⁸ Dolanský od 1. ročníku předsedou tohoto spolku. Ve třetím ročníku byl zvolen předsedou Stojanovy literární jednoty.³⁹ Předseda měl na starosti svolávat alespoň jednou za měsíc veřejné schůze, na kterých měl vždy nějaký host přednášku, po ní pak následovala diskuze, a zastupovat literární jednotu. Předseda také řídil veškerou činnost této jednoty, za kterou byl zodpovědný a to nejen před samotným spolkem, ale i před představenými kněžského semináře. Byl také plnoprávným členem výboru všech sdružených spolků a vedl práce do bohosloveckého časopisu Muzeum. Vždy na konci akademického roku se konala valná hromada, při které se volilo nové předsednictvo a hovořilo se o tom, co se za poslední rok v Jednotě udělalo. Valná hromada se konala v červenci na Velehradě a byla spojená se Sjezdem bohoslovců z Čech, Moravy a Slovenska. Velkou měrou se na přípravu sjezdu podílela Stojanova literární jednota. Nejinak tomu bylo v červenci roku 1928, kdy byl Dolanský zvolen za předsedu Jednoty. Sjezd začal v úterý 19. července odpoledne průvodem od kaple „Cyrilka“ do baziliky za zpěvu písně „Ejhle svatý Velehrad už září“, vzýváním Ducha Svatého a adorací se svátostným požehnáním. Po té probíhala ve Slovanské dvoraně volba představenstva Jednoty. Večer navštívili účastníci sjezdu hrob arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana, spirituál Antonín Šuránek pronesl svůj proslov a na závěr se všichni pomodlili. Ve středu ráno kázal ThDr. Josef Matocha, který po promluvě sloužil mši svatou. Po snídani pokračoval program přednáškami Mons. Cuga Vološina na téma

---

³⁷ZAOpO, fond: Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých, *úvod k inventáři*.

³⁸ZAOpO, fond: Kněžský seminář Olomouc, kt. 75, *Stojanova literární jednota 1927–1937*.

³⁹ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161.

Slovanská otázka v přítomnosti a budoucnu a jezuita Josefa Habeše s názvem Katolictví svatého Cyrila. Odpoledne pokračovala pracovní konference slovanských bohoslovců, při které probíhaly přednášky s následnou diskuzí. V podvečer byl sjezd zakončen krátkou adorací a svátostným požehnáním. Večer pak probíhala slavnostní akademie k počtě účastníků bohosloveckého sjezdu.⁴⁰

V roce 1929 probíhaly po celé zemi oslavy svatováclavského milénia. V rámci těchto oslav Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých se svým předsedou Josefem Dolanským a s Růží Sušilovou⁴¹ uspořádala dne 8. července téhož roku v Praze na Strahově slavnostní Svatováclavskou akademii, která byla součástí „Svatováclavského sjezdu slovanských bohoslovců v Praze“. V tomto roce se tedy nekonal bohoslovecký sjezd na Velehradě jako v předchozích letech, ale v Praze. Na programu byly básně nejen o svatém Václavovi, ale i o svatých Cyrilu a Metoději, biblické písně, národní písně a na závěr se zpívala státní hymna.⁴²

V červenci roku 1930 byl opět bohoslovecký sjezd na Velehradě. Byl pozván i končící předseda Stojanovy literární jednoty novokněz Dolanský, který měl pro účastníky sjezdu ranní mši svatou.⁴³

V pozdějších letech Josef Dolanský jezdil do kněžského semináře na pozvání Stojanovy literární jednoty, aby přednášel o Katolické akci i o práci arcidiecézní charity.⁴⁴

---

⁴⁰ZAOPO, fond: Kněžský seminář Olomouc, kt. 75, *Stojanova literární jednota 192–1937*.

⁴¹Literární sdružení českých a moravských bohoslovců.

⁴²ZAOPO, fond: Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých, inv. č. 47, *Programy schůzí a valných hromad*.

⁴³HAMRALA František. Bohoslovecký sjezd na Velehradě (16.–18. července 1930). *Museum: časopis slovanských bohoslovců*. V Brně: Nákl. „Růže Sušilovy“, 1931, roč. 62, č. 1, str. 22–25.

⁴⁴ Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých. *Museum: časopis slovanských bohoslovců*. V Brně: Nákl. „Růže Sušilovy“, 1937, roč. 69, č. 1, str. 100, a ZAOPO, fond: Arcidiecézní charita milosrdné lásky v Olomouci (AChMLO), nezpracováno.

2. KNĚŽSKÉ PŮSOBENÍ JOSEFA DOLANSKÉHO V LETECH 1930–1950

Svou první mši svatou sloužil novokněz Dolanský ve své rodné farnosti Všemíně v kostele svatého v kostele svatého Jana Nepomuckého 13. července 1930 „za četné asistence kněží a bohoslovců“.⁴⁵ ThDr. Bedřich Vašek⁴⁶ byl prmičním kazatelem.⁴⁷

Nejdříve dostal novokněz Josef Dolanský dekret do farnosti Želechovice nad Dřevnicí na Zlínsku, avšak zde pobyl jen 8 dní,⁴⁸ dekret byl totiž po několika dnech zrušen a novokněz Dolanský byl poslán do Valašských Klobouků,⁴⁹ neboť dva kněží před ním odmítli jít na toto místo,⁵⁰ a tak novokněz Josef Dolanský po krátké době se stěhuje do Valašských Klobouk, kde působil od 1. srpna 1930.⁵¹ Byl kaplanem u kostela Povýšení svatého Kříže.⁵² Na konci 18. století se Valašské Klobouky oddělily od Vizovického děkanátu a samy se staly sídlem děkanátu. Do obvodu farnosti kromě

---

⁴⁵ Římskokatolický úřad Všemina, *Pamětní kniha kostelní ve Všemíně od roku 1899*, str. 61.

⁴⁶ Bedřich Vašek (1882–1959) se narodil v Hažovicích u Rožnova pod Radhoštěm. V roce 1906 byl vysvěcen na kněze. Působil jako kaplan ve farnostech Kunčice u Dvorců, Bílčice a Uherský Ostroh. V roce 1914 dosáhl doktorátu teologie. Od roku 1922 vyučoval na CMBF v Olomouci, a to až do uzavření teologických fakult v roce 1950. Zároveň se přes 20 let intenzivně věnoval práci v Katolické akci. V roce 1950 odešel do důchodu. Zemřel v roce 1959 v Olomouci. Srov. LARISCH Jan, *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*, disertační práce, CMTF UP, Olomouc, 2008, str. 213.

⁴⁷ Římskokatolický úřad Všemina, *Pamětní kniha kostelní ve Všemíně od roku 1899*, str. 61.

⁴⁸ ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161.

⁴⁹ Toto město se nachází v údolí potoka Brumovky mezi Vizovickou vrchovinou a Bílými Karpaty východně od Zlína. Do roku 1960 byly Valašské Klobouky okresním městem, nyní patří do zlínského okresu. První písemná zmínka o městě pochází ze 14. století, konkrétně z roku 1341. O 15 let později se Klobouky staly městečkem s hrdelním právem a právem trhu. Město se tímto stalo centrem brumovského panství. Nejen město, ale i okolí trpělo válkami. V 15. století to byla uherská válka, která zde smazala z mapy asi pětinu vesnic, v první polovině 17. století zde řádila vojska během třicetileté války, a v druhé polovině tohoto století tuto oblast sužovaly vpády Turků. V 19. století zažilo město průmyslový rozvoj a v roce 1928 byla přes Valašské Klobouky otevřena železniční trať ze Vsetína do Bylnice. Město, které je přirozeným centrem na jižním Valašsku, má statut obce s rozšířenou působností. Nachází se zde síť nejen úřadů a škol (včetně gymnázia a dvou středních škol), ale i kulturních institucí, sportovišť, zdravotnických zařízení apod. (Srov. Současnost města Valašské Klobouky. *Valašské Klobouky* [online]. Městský úřad Valašské Klobouky, 29. 12. 2005 [cit. 2017-02-27]. Dostupné z: <http://www.valasskeklobouky.cz/soucasnost%2Dmesta/d-1332/p1=36435>

⁵⁰ Národní archiv ČR, fond Státní úřad pro věci církevní, ka 188, inv. č. 152, *Dolanský Josef*.

⁵¹ ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161.

⁵² Přesný rok postavení tohoto kostela není znám. Podle románské věže se odhaduje, že kostel stál již ve 13. století. Současná podoba kostela pochází z roku 1771. Historie farnosti a děkanského kostela. *Římskokatolická farnost Valašské Klobouky* [online]. Valašské Klobouky, © 2007 farnost Valašské Klobouky [cit. 2017-02-27].

Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/kontakt.htm>

Valašských Klobouků patří ještě osm okolních vesnic (Lačnov, Lipina, Mirošov, Poteč, Smolina, Študlov, Tichov a Valašské Příkazy).⁵³

Když přišel kooperátor Dolanský do Valašských Klobouků, působil zde farář Metoděj Pryč⁵⁴ a kooperátor Ladislav Cibulka. Josef Dolanský vystřídal kooperátora Stanislava Havlíka, který z Valašských Klobouků odešel do Kralic u Prostějova. V roce 1931 odešel do Rožnova pod Radhoštěm kooperátor Ladislav Cibulka. Farář Metoděj Pryč s Dolanským jeli do Olomouce na arcibiskupství požádat o druhého kaplana, neboť dva kněží pro tak velkou farnost jako byly Valašské Klobouky, jsou málo. Se žádostí však neuspěli. Farář Pryč byl vytrvalý a velmi ho práce těšila, avšak každý večer přicházel na faru velmi unavený. Navíc trpěl cukrovkou. V úterý 8. března roku 1932 přišel ze Študlova neobyčejně unavený a dostal zápal plic. Byl převezen do nemocnice v Uherském Hradišti, kde o šest dní později zemřel. Celý měsíc Josef Dolanský zůstal ve velké farnosti sám. Avšak ve Svatém týdnu a o Velikonocích mu vypomáhal katecheta Josef Baránek a profesor Karel Bureš z Kroměříže. Teprve 12. dubna přišel na místo administrátora František Karlík, rodák z Veselí nad Moravou, který do Valašských Klobouk přišel z Bánova.⁵⁵ Administrátor František Karlík zde působil jen krátce. Od 1. listopadu 1932 působil opět v Bánově. Avšak už od 1. září přišel na místo faráře Vilém Skácel,⁵⁶ který v Kloboukách působil až do své smrti v roce 1947.⁵⁷

Ze zápisů v kronice farnosti Valašské Klobouky jde vidět, že se Josef Dolanský ve funkci kooperátora věnoval obzvláště mládeži. V roce 1932 ve dnech 27. až 30. května uspořádal pěší pouť mládeže z celého okresu Valašské Klobouky na Svatý Hostýn. V sobotu ráno vyšlo na tři sta mladých pěšky z Valašských Klobouků a večer přišli mladí poutníci do cíle. V neděli měl Dolanský poutní mši svatou a v pondělí se účastníci poutě vrátili pěšky zpět domů. Další z větších akcí Dolanského byl sjezd

---

⁵³Z historie Valašských Klobouk a jižního Valašska. *Valašské Klobouky* [online]. Městský úřad Valašské Klobouky, 26. 3. 2008 [cit. 2017-02-27].

Dostupné:

<http://www.valasskeklobouky.cz/z%2Dhistorie%2Dvalasskych%2Dklobouk%2Da%2Djizniho%2Dvalasska/d-1432/p1=36372>

⁵⁴Farář Metoděj Pryč (1868–1932) se narodil v Náměšti u Olomouce. Na kněze byl vysvěcen v roce 1891. Působil nejdříve ve Valašských Kloboukách, později v Přerově, Čechách u Prostějova, Drahanovicích a nakonec se v roce 1929 vrátil zpět do Valašských Klobouk. Zemřel 14. března roku 1932 v nedožitých 65 let. Pohřben byl v rodinné hrobce v Olomouci.

⁵⁵SOKA Zlín, fond: FÚ Valašské Klobouky, inv. č. 54/99, *Pamětní kniha 1825–1947*, str. 205.

⁵⁶Vilém Skácel (1880–1947) se narodil v Herolticích u Vyškova. Vysvěcen byl v roce 1904 a pak působil jako kaplan v Potštátě. Po té působil jako farář v Mezině u Bruntálu a v Klokočově ve Slezsku. Od roku 1932 až do své smrti v roce 1947 sloužil jako farář ve farnosti Valašské Klobouky.

⁵⁷SOKA Zlín, fond: FÚ Valašské Klobouky, inv. č. 118, sign. VI a, kt. 90, *Posloupnost farářů*.

katolické mládeže z celého okresu ve Valašských Kloboukách. Účastníků bylo na pět tisíc. Podle kooperátora Dolanského tento sjezd změnil veřejné mínění, které dosud tvrdilo, že se mládež odvrací od náboženství.⁵⁸

V srpnu roku 1933 měl Josef Dolanský dopravní nehodu u Slušovic. Selhaly mu brzdy a jeho auto vyjelo mimo vozovku. Z lehkého zranění se zotavoval tři týdny. Nemohl se tak zúčastnit slavnosti, při které byly požehnány čtyři prapory klobouckého Sdružení katolické omladiny, kterou Dolanský inicioval. V listopadu téhož roku kooperátora Dolanského ocenil arcibiskupem Prečanem za zásluhy v omladinském hnutí i v duchovní správě.⁵⁹

V následujícím roce probíhaly ve farním kostele ve Valašských Kloboukách opravy interiéru farního kostela. Kostel byl zevnitř vymalován, byly obnoveny obrazy, nechaly se pozlatit hlavní a boční oltáře a kazatelna. Josef Dolanský pomohl nejen finančním darem, ale přiložil i svou ruku k dílu.⁶⁰

V době působení ve Valašských Kloboukách vykonal Dolanský od 1. října do 23. prosince roku 1930 vojenskou službu v Brně – Zábřovicích. O tři roky později od 9. srpna do 26. srpna opět se vydal do Brna, aby vykonal zvláštní čtyřtýdenní cvičení vojenské služby, přičemž 10 dní mu bylo odpuštěno. Další vojenské cvičení v roce 1935 od 2. července do 26. července. V pátek 29. listopadu téhož roku vykonal v Praze důstojnickou zkoušku a stal se podporučíkem duchovním v záloze.⁶¹

V říjnu roku 1936 při odchodu kooperátora Dolanského na nové působiště připravily na rozloučenou kloboucké spolky slavnost, při které shrnul farář Vilém Skácel jeho činnost ve Valašských Kloboukách v letech 1930 až 1936. Vyzdvihl jeho práci pro mládež, u které probouzel lásku k eucharistii a vybízel ji k častému přijímání eucharistie. Vychoval mezi mladými mnoho spolupracovníků, které přidružoval k práci, aby se naučili přednášet, řídit spolky a také hospodářsky pracovat. Nebyla v celém klobouckém okrese vesnice, kterou nenavštívil. K odchodu Josefa Dolanského poznamenal kloboucký farář Vilém Skácel do farní kroniky následující: „*Všichni jsme želeli jeho odchodu, ale jeho schopnosti byly určeny pro službu Katolické akce v arcidiecézi.*“⁶² Avšak ještě ve funkci jednatele Arcidiecézní charity Josef Dolanský několikrát zavítal do Valašských Klobouk.

---

⁵⁸SOka Zlín, fond: FÚ Valašské Klobouky, inv. č. 54/99, *Pamětní kniha 1825–1947*, str. 205–206.

⁵⁹Tamtéž, str. 208–209.

⁶⁰Tamtéž, str. 209–210.

⁶¹Arcibiskupství Olomouc, Arcibiskupská kurie, *Osobní složka Josefa Dolanského*

⁶²SOka Zlín, fond: FÚ Valašské Klobouky, inv. č. 54/99, *Pamětní kniha 1825–1947*, str. 212.

Dómský vikář

Během listopadu roku 1935 dostal Dolanský v dopise výzvu od olomouckého kanovníka Františka Jemelky,⁶³ aby se hlásil o místo dómského vikáře v Olomouci, protože na přání arcibiskupa Leopolda Prečana se měl stát tajemníkem Arcidiecézní katolické akce. Dolanský nerad opouštěl duchovní správu ve Valašských Kloboukách, a proto se vydal do Olomouce, aby požádal při osobní návštěvě u arcibiskupa, jestli by mohl zůstat ve Valašských Kloboukách. Arcibiskup Prečan však od svého přání neupustil a v roce 1936 nastoupil Dolanský do Olomouce na místo dómského vikáře.⁶⁴ Reálně nastoupil do Olomouce se zpožděním až 21. října, neboť se opozdila oprava jeho vikářského bytu na dómské faře.⁶⁵

Za jeho působení v dómské farnosti v Olomouci se vystřídali dva dómsští faráři. František Stavinoha,⁶⁶ který odešel v roce 1947 na odpočinek, a Petr Křivák, který ho v témže roce vystřídal.⁶⁷

Dolanského činnost v Katolické akci

23. prosince roku 1922 datoval papež Pius XI. svou první encykliku *Ubi arcano Dei consilio*, v níž vybízí k založení Katolické akce, která měla za cíl zakládat různé laické skupiny, které by se pod vedením kněží a věřících zapojily do procesu obnovy křesťanství ve světě. Skupiny Katolické akce se měli snažit prosazovat křesťanské myšlenky a stanoviska. Důležitým bodem bylo, aby každý člen žil podle křesťanských

---

⁶³František Jemelka (1880–1954) se narodil v Tučíně na Přerovsku. Na kněze byl vysvěcen v roce 1904. Do roku 1933 působil ve farnostech Bílovec, Kujavy, Valašské Meziříčí, Olomouc – Chválkovice a Olomouc – svatý Michal. V roce 1932 se stal kanovníkem olomoucké kapituly. V letech 1921 byl sekretářem Apoštolátu svatých Cyrila a Metoděje a od roku 1930 až do roku 1936 byl ředitelem Katolické akce. Ve dvacátých letech byl několikrát v českých farnostech v Americe a v Německu. Podporoval myšlenku slovanského sjednocení. Zemřel v roce 1954 v Olomouci. Srov. LARISCH Jan, *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*, disertační práce, CMTF UP, Olomouc, 2008, str. 206.

⁶⁴ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobromělické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161.

⁶⁵SOKA Zlín, fond: FÚ Valašské Klobouky, inv. č. 54/99, *Pamětní kniha 1825–1947*, str. 212.

⁶⁶František Stavinoha (1870–1955) byl vysvěcen na kněze v roce 1896. Dómským farářem byl v letech 1934–1947. Po té odešel na odpočinek na Svatý Kopeček u Olomouce, kde v roce 1955 zemřel. Srov. ZAOpO, fond: Metropolitní farní úřad svatého Václava v Olomouci, inv. č. 110, sign. Via, kt. 5, *Administrátoři fary*.

⁶⁷Petr Křivák (1885–1953) se narodil ve Starém Městě u Uherského Hradiště. Roku 1909 byl vysvěcen na kněze. Dómským farářem byl od roku 1947 až do své smrti v červnu 1953. Srov. ZAOpO, fond: Metropolitní farní úřad svatého Václava v Olomouci, inv. č. 110, sign. Via, kt. 5, *Administrátoři fary*.

zásad. Katolická akce se postupně proměnila v celocírkevní organizaci na mezinárodní úrovni se svými specifickými formami v různých zemích.⁶⁸

První snahy směřující k zavedení Katolické akce se objevily v Československu ve druhé polovině dvacátých let 20. století.⁶⁹ Dolanský byl poslán v roce 1936 z Valašských Klobouků do Olomouce, aby vykonával nejen duchovní službu jako dómský vikář, ale aby především vykonával i funkci tajemníka Arcidiecézní katolické akce.⁷⁰

Úkolem kněží ve farnostech bylo zapojit do Katolické akce laiky, avšak většina z kněží nevěděla, jak laiky do ní zapojit a motivovat je. Proto se děkanátní referenti Katolické akce při poradě konané 22. dubna 1936⁷¹ rozhodli uspořádat druhý kurz o Katolické akci ve dnech 24. – 28. srpna 1936 na poutním místě Svatý Hostýn. Kurzy byly určeny pro diecézní kněze nejen z olomoucké arcidiecéze, přizváni byli také kněží z diecéze brněnské. Tématem kurzu, kterého se zúčastnilo kolem 120 kněží, bylo „Jak provedeme nejbližší a nejdůležitější úkol Katolické akce: probouzení v duších horoucí, apoštolské, křesťanské smýšlení“.⁷² Josef Hlouch⁷³ byl zvolen do přípravného výboru a měl na starosti ubytování a technické zázemí pro zúčastněné kněze. Jedním z jeho nejbližších spolupracovníků byl i dómský vikář Dolanský.⁷⁴

Josef Dolanský přednesl na konferenci na Svatém Hostýně příspěvek s názvem „Jak vychovávat pracovníky v Katolické akci ve farnosti?“ Při této přednášce přirovnal pracovníky v Katolické akci k pilířům, které drží stavbu kostela. Dále v několika bodech načrtl, jak by kněz měl svoje spolupracovníky vychovávat. „*Kněz by mě*

---

⁶⁸LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, str. 15–16.

⁶⁹LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, str. 17.

⁷⁰ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161.

⁷¹KOLOUCH František, *Milion duší Osudy biskupa Josefa Hloucha*, Kartuziánské nakladatelství, Brno, 2013, str. 35

⁷²LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, str. 103.

⁷³Josef Hlouch (1902–1972) se narodil v Lipníku u Třebíče. V roce 1926 byl vysvěcen na kněze. Působil nejprve ve farnosti Jesenec, Zátor u Krnova a Olomouc – Hodolany. V roce 1934 získal doktorát teologie a od tohoto roku vyučuje teologii na CMBF v Olomouci. Zároveň se angažoval v Katolické akci. V roce 1947 se stal biskupem českobudějovické diecéze, avšak záhy v době komunistické totality žil v přísné izolaci. Teprve v roce 1968 mohl opět vykonávat úřad biskupa v Českých Budějovicích. Zemřel v roce 1972. Více v knize KOLOUCH František, *Milion duší Osudy biskupa Josefa Hloucha*, Kartuziánské nakladatelství, Brno, 2013.

⁷⁴KOLOUCH František, *Milion duší Osudy biskupa Josefa Hloucha*, Kartuziánské nakladatelství, Brno, 2013, str. 35.

především hledět víc na dobré vlastnosti svěřených, než na ty špatné; měl by dbát na to, aby těch špatných vlastností a nedostatků ubývalo a přibývalo těch dobrých vlastností, které chybějí; měl by spolupracovat s více lidmi, protože někteří mohou časem z různých důvodů přestat pracovat. Důležité je, aby pracovníci Katolické akce četli životopisy lidí, kteří třebaže nejsou prohlášeni za svaté, vynikali v práci pro katolicismus. Výchova by měla mít dva směry: výchova povahy a výchova rozumu. Výchova povahy by měla vést svěřeného k tomu, aby si uvědomil, že je nesmysl pracovat pro Boha bez Boha. Tu je třeba, aby svěřený byl vedený k stálé modlitbě a trpělivosti. Měl by také pravidelně chodit na exercicie a měl by se snažit odstranit ze své povahy chyby. Výchovou rozumu předpokládá dobré znalosti nejen v náboženském vědění, ale i v odborných znalostech. Nastávající pracovníky je třeba (podle hesla: I techniku je třeba posvětit) vést k tomu, aby se zajímali také o všechny technické vymoženosti a podle svých možností jich také užívali. Máme být totiž konzervativní v pravdách víry, neboť jsou věčné, ale v technických věcech by neměl být konzervatismus.“⁷⁵

Po roce se opět ve dnech 23. – 26. srpna 1937 konal kurz moravského kněžstva o Katolické akci na Svatém Hostýně. Kurz se zabýval tentokrát otázkou: Co uděláme pro zachování a upevnění rodiny? Dolanský při této příležitosti ve své přednášce nastínil stručný přehled práce Katolické akce v olomoucké arcidiecézi od kurzu v roce předešlém. Ve své přednášce shrnuje práci na formaci laiků v duchu Katolické akce a zabývá se také vytvářením struktury Katolické akce v olomoucké arcidiecézi.⁷⁶ Nejdříve se zaměřil na čtyři úkoly, které stanovil této akci arcibiskup Leopold Prečan. „*Za prvé: mělo by se pěstovat pomocí kázání o Katolické akci a rozšiřování brožury „Životem“ (pojednávající o této akci) apoštolátní smýšlení u věřících. Splnění tohoto úkolu závisel na správciích jednotlivých farností a podle zpráv skutečně mnoho kněží se tohoto úkolu chopilo. Také úkol vytvořit farní výbor Katolické akce byl v mnoha farnostech uskutečněn. Třetí bod se týkal prosby, aby v každém děkanátu byl uspořádán praktický kurz pro pracovníky Katolické akce. I to se až na několik děkanátů podařilo uskutečnit. Čtvrtý úkol, uspořádat kurz pro vedoucí pracovníky ve 4 částech arcidiecéze, se pro nedostatek času nepodařilo uskutečnit. Kromě požadavků arcibiskupa Prečana si výbor Katolické akce přidal i několik svých úkolů, které se*

---

⁷⁵VAŠEK Bedřich, HLOUCH Josef a DOLANSKÝ Josef, *Katolická akce v praxi. Zpráva o II. kursu moravského kněžstva na Sv. Hostýně*, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Olomouc, 1936, str. 59–62.

⁷⁶LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, str. 106–107.

podarily uskutečnit.“⁷⁷ Například proběhly exercicie (6.–9. prosince 1936 na Svatém Kopečku) a duchovní dny (18. února 1937) pro jinochy; také duchovní dny pro dívky (7. března 1937) či pouť mládeže, která se uskutečnila 1.–2. května 1937. I přes mnohé obtíže se začala také rozvíjet spolupráce s některými odbory Katolické akce v Praze i s filmovými společnostmi či s Československým rozhlasem. V Olomouci v ulici J. A. Komenského byla zřízena arcidiecézní kancelář Katolické akce.⁷⁸

V dalším pracovním období (1937/1938) se opět pokračovalo v systematickém budování Katolické akce v olomoucké arcidiecézi. Z počátku Bedřich Vašek se svými spolupracovníky, mezi nimiž byl také dómský vikář Dolanský, který s Bedřichem Vaškem jezdil po celé arcidiecézi přednášet o Katolické akci, bez větších potíží pokračovali v uskutečňování plánu Katolické akce, avšak později především v roce 1938, v důsledku stále většího mezinárodního napětí, se práce v této akci zpomalovala a oddalovala.⁷⁹ V roce 1938 se už čtvrtý kurz kněží o Katolické akci z důvodu nemoci Bedřicha Vaška neuskutečnil. Dalším důvodem bylo i to, že pro „*starosti o oslavy 20-ti let trvání naší republiky, která za dnešních napjatých poměrů potřebuje zvláště duchovní opory, modlitby.*“⁸⁰

Dne 23. září 1938 vyhlásila vláda Československé republiky všeobecnou mobilizaci. Dolanský byl poslán do Mladecka na Opavsku, kde měl 15. pěší pluk velitelství, aby zde sloužil jako podporučík duchovní služby v záloze. Avšak po mnichovské dohodě, která byla podepsána v noci z pondělí 29. na úterý 30. září, Československo odevzdalo pohraničí Německu a podporučík duchovní služby v záloze Dolanský se vrátil zpět do zálohy do Olomouce.⁸¹

V roce 1940 byl Josef Dolanský jmenován jednatelem Arcidiecézní katolické charity v Olomouci. I když do Katolické akce spadaly i oblasti charity, Dolanský se od svého jmenování věnoval výhradně práci v Arcidiecézní charitě.⁸²

---

⁷⁷VAŠEK Bedřich a DOLANSKÝ Josef, *Co uděláme pro zachování a upevnění rodiny? Zpráva o III. kursu moravského kněžstva o Katolické akci na Sv. Hostýně 23.–26. srpna 1937*, Olomouc, 1937, str. 16–19.

⁷⁸VAŠEK Bedřich a DOLANSKÝ Josef, *Co uděláme pro zachování a upevnění rodiny? Zpráva o III. kursu moravského kněžstva o Katolické akci na Sv. Hostýně 23.–26. srpna 1937*, Olomouc, 1937, str. 16–19.

⁷⁹LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, str. 106.

⁸⁰Kurs katolické akce na Svatém Hostýně letos nebude. *Našinec*. V Olomouci: Lidové závody tiskařské a nakladatelské, 1938, roč. 74, č. 155, str. 2.

⁸¹ŘK FÚ Dobromilice, nedatovaný strojopis, *Sestra Marie Dolanská*, str. 4.

⁸²LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, str. 64.

Činnost Josefa Dolanského v Arcidiecézní katolické charitě v Olomouci

Dómský vikář Dolanský byl jmenován do vedení charity v době vzniku Protektorátu Čechy a Morava, kdy v olomoucké arcidiecézi bylo zabráno 19 velkých zařízení a ústavů. V roce 1939 se také změnil název Charity na Arcidiecézní charitu v Olomouci a velkou novinkou bylo zřízení okresních charit, které byly mezistupněm v charitní organizaci. Okresní Charity se vztahovaly na politické okresy.⁸³ V roce 1940 je zrušen Československý červený kříž a některé úseky jeho péče převzalo Okresní pomocné výbory a Charita.⁸⁴

Dne 26. března roku 1940 byl zvolen do funkce jednatele dómský vikář Josef Dolanský. Do funkce ho navrhl profesor Štěpán Herat. Následně předseda Arcidiecézní charity František Světlík uvedl Dolanského dle stanov do funkce. Spolu s ním uvedl do funkce také nového prvního místopředsedu Mons. Rudolfa Nejezchleba, druhého místopředsedu JUDr. Františka Václavka a pokladníka kněze Stanislava Suchánka. Od prosince dělal jednatel Charity Dolanský i zapisovatele na schůzích předsednictva Arcidiecézní charity.⁸⁵

V životopisu, který Josef Dolanský napsal v internaci v Hájku u Prahy, uvedl, že měl kladný postoj k sociálně potřebným už od dětství. „Měl jsem k charitě vztah již po svém strýci P. Františku Štěpánovi, který jako farář v Liptáli u Vsetína v letech 1901 – 1907 postavil tam sirotčinec pro chudé a opuštěné děti, neboť dle vzpomínek své maminky a naší babičky, která byla taktéž sirotkem od svého dětství, věděl, jak je těžký úděl opuštěných dětí. Do tohoto sirotčince jsem již jako hoch, pak i jako student a bohoslovec často docházel a poznal jsem velké dobrodiní, které takový ústav opuštěným dětem prokazoval.“⁸⁶

Jedna z prvních snah jednatele Dolanského byla, aby se zřídila charitní škola pro vzdělávání charitních pracovníků. Uvědomil si totiž, že charitní práce v diecézi se bude moci dobře rozvíjet teprve tehdy, až bude mít Charita schopné lidi, kteří budou po všech stránkách odborně vzdělání v oblasti charity. Následovalo několik jednání, přičemž zjistil, že školu nelze v době okupace uskutečnit. Avšak dal alespoň podnět k pořádání jednodenních či vícedenních kursů v jednotlivých okresních charitách a k pořádání celé řady charitních přednášek jak laikům, tak i kněžím, na nichž se

⁸³KUČERA Martin, JEMELKA František, *Charita v Olomouci 1922–2012 dějiny osobnosti současnost*, Charita Olomouc, Olomouc, 2012, str. 18–19.

⁸⁴ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

⁸⁵Tamtéž.

⁸⁶Národní archiv ČR, fond Státní úřad pro věci církevní, ka 188, inv. č. 152, *Dolanský Josef*.

dovídali alespoň něco o základech celé šíře charitní práce. Jednatel Josef Dolanský sestavil návrh pořadu „průpravných kursů charitních“ na dva dny. V září roku 1948 měla být otevřena Vyšší ošetrovatelská škola v Brně a sociální škola, jenže změna politického režimu tomu zabránila.⁸⁷

Ve funkci jednatele se Dolanský na přelomu dubna a května roku 1940 zúčastnil valné hromady zemského ústředí charity v Brně, aby dojednal rozdělení částky 533 000 Kčs pro obě moravské diecéze od Národní pomoci.⁸⁸ Olomoucká Arcidiecézní charita obdržela částku 309 140 Kčs a brněnská charita 223 860 Kčs. Dne 22. května 1940 na schůzi předsednictva Arcidiecézní charity podal Dolanský podrobnou zprávu o činnosti okresních Charit. Byl velice spokojený ze spolupráce, a pochvaloval si zejména spolupráci s okresními pomocnými výbory. Spolupráce byla podle jeho slov „*velmi živá*“.⁸⁹

V lednu roku 1941 byl jednatel Dolanský na průpravném kursu okresní Charity v Přerově a na ošetrovatelském kursu v Litovli, aby se přesvědčil o jejich průběhu. Kurs v Přerově, na kterém bylo asi 50 účastníků především sester z celého okresu, byl podle jeho slov dobře připraven. V Litovli bylo na kursu s přednáškami lékařů přítomno asi 60 účastnic. Dolanský také navštívil na přelomu ledna a února charitní stanice Apoštolátu III. řádu svatého Františka v Přerově a v Prostějově, pochválil obě stanice, jak pěkně a horlivě pracují. Jednatel byl ve dnech 3.–6. března na kursu krajských tajemníků Národní pomoci konaného v Praze. Na něm podal zprávu o důležitých počinech Charity. Na kursu především zdůraznil, že cílem sociálně zdravotní práce by mělo být dosažení toho, aby nebylo v českém národě ani nemocných ani chudých. Práce musí být konána odborně a účelně školenými pracovníky. Pomoc dobrovolná má jen doplňovat povinnou pomoc veřejnou, ne ji nahrazovat. Charita byla na tomto kursu velmi chválena, zvláště práce okresních charit. V Brně se v březnu konala porada krajských duchovních rádců Sdružení katolické omladiny, na které přednesl jednatel návrh, aby se členové Sdružení katolické omladiny nabídli ke spolupráci v okresních a farních Charitách. Výsledkem toho bylo to, že se přihlásilo ke spolupráci s charitou Krajské sdružení katolické omladiny na Slovácku, Valašsku a Olomoucku.

---

⁸⁷ZAOPO, fond: AChMLO, nezpracováno.

⁸⁸V roce 1940 se uskutečnila sbírka pro opuštěné a chudé nazvaná jako Národní pomoc. Výtěžek byl rozdělen mezi několik charitních organizací. Nemalý finanční obnos (konkrétně 309 140 Kčs) dostala i Katolická charita. Srov. ZAOPO, fond: AChMLO, nezpracováno.

⁸⁹ZAOPO, fond: AChMLO, nezpracováno.

Dne 15. dubna 1941 se v Olomouci v sále Lidového domu uskutečnila XVII. řádná výroční valná hromada. Jednatel Dolanský na této valně hromadě podává zprávu o činnosti Arcidiecézní charity za uplynulý rok. Podle jednatele se osvědčilo zřízení okresních Charit, jejich zásluhou se rozšířila charitní práce do všech míst v arcidiecézi. Vyzdvihl spolupráci se Sdružením katolické omladiny. Charita opět tento rok vydávala, i když omezeně, časopis Ludmila, ve kterém se psalo o veškeré činnosti Arcidiecézní charity. Dále se konaly přednášky a kursy ve farních charitách. Na poradě představenstva 20. května byl jednatel pověřen redaktorstvím výroční zprávy Arcidiecézní charity.⁹⁰ Ve funkci jednatele se Dolanský 8. června 1941 zúčastnil valné hromady Zemského ústředí charity v Brně, kde přednesl svůj příspěvek o výhodách zřízení okresních Charit. V Olomouci v listopadu téhož roku vedl ošetřovatelský kurz.⁹¹

V lednu roku 1942 jednatel Josef Dolanský vedl třídní duchovní cvičení pro charitní pracovníce. Prováděl revize několika okresních Charit. Pomáhal zřizovat okresní Charitní ošetřovací stanice (vsetínskou, hranickou, místeckou, přerovskou, olomouckou a ve Valašských Kloboukách). V březnu a v dubnu roku 1942 měl celkem čtyři přednášky v olomouckém kněžském semináři pro členy Sociologického kroužku Stojanovy literární jednoty bohoslovců olomouckých. Podílel se na zřízení Kuratoria hospodářských odborů okresních Charit v Uherském Hradišti, přičemž musel kvůli tomu jezdit na řadu jednání na Slovácko a do Brna. Kromě toho konal několik průpravných kurzů, zúčastňoval se schůzí charitních důvěrníků a valných hromad okresních Charit, a přednášel i na kněžských konferencích.⁹² V úterý 26. května 1942 se konala výroční valná hromada Arcidiecézní charity v sále Lidového domu v Olomouci. Josef Dolanský na této schůzi podal jednatelskou zprávu za poslední rok. V této zprávě popsal činnost charity a jednotlivých členů představenstva Arcidiecézní charity a vyjmenoval nejdůležitější mezníky uplynulého roku. Zmínil například otevření Domova pro učednice v Olomouci, či otevření nového starobince pro muže v Hulíně, o který se zasloužil místní Spolek svatého Václava.⁹³ Ještě na konci května toho roku vydal jednatel Arcidiecézní charity Josef Dolanský Výroční zprávu za rok 1941 u příležitosti dvacátého výročí organizované práce Charity. Tuto útlou brožuru rozdělil do tří částí. V první části stručně shrnul, jak vznikla Arcidiecézní charita a popsal její

---

⁹⁰ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

⁹¹DOLANSKÝ Josef, *Výroční zpráva katolické Charity v arcidiecézi olomoucké za rok 1941*, Lidové závody tiskařské a nakladatelské, Olomouc, 1942, str. 33–34.

⁹²ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

⁹³ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

dvacetiletou činností. V další části podrobně popsal vývoj charitní práce v jednotlivých okresech na území olomoucké arcidiecéze. V poslední části je sepsána výroční zpráva charitní činnosti za roky 1940/1941, ve které Dolanský vypočítává, co se za toto období podařilo uskutečnit.⁹⁴ I v druhé polovině roku 1942 jezdil Dolanský ve své funkci jednatele olomoucké Arcidiecézní charity na vizitace okresních a farních charit po celé arcidiecézi. Zúčastňoval se jejich schůzí, na kterých poděkoval všem pracovníkům za jejich obětavou práci. Na přelomu roku 1942 a 1943 jednatel Dolanský jednal s generální představenou sester svatého Kříže, s představenou sester dominikánek a s generální představenou milosrdných sester svatého Františka o uvolnění několika řádových sester pro ošetrovatelskou službu. Avšak všeobecně odpovědi vyzněly záporně, jelikož řády během války měly málo sester, neboť v době války, bylo mnoho mladých lidí na nucených pracích, a tak noví mladí lidé do klášterů nechodili.⁹⁵

V první polovině roku 1943 se jednatel Arcidiecézní charity Dolanský zúčastnil valných hromad v pěti okresních Charitách. V roce 1943 se konala XIX. řádná výroční valná hromada až 12. října. Také při této příležitosti jednatel Dolanský podal výroční zprávu za období od května roku 1942 do července roku 1943. Konstatoval, že se během tohoto období podařilo vybudovat další ošetrovatelské stanice a také proběhla reorganizace kanceláře na ústředí Arcidiecézní charity v Olomouci. V rámci reorganizace se mimo jiné prodloužila na návrh jednatele Josefa Dolanského otevírací doba této kanceláře. Ve čtvrtek 18. listopadu byl Dolanský na okresním úřadě v Prostějově, aby se informoval o příčinách zrušení prostějovské farní Charity. Byla zrušena, protože přispívala finančně členům jednoty Orla⁹⁶ z chudých rodin. Ještě ten den podal Josef Dolanský odvolání proti zrušení prostějovské farní Charity. V prosinci roku 1943 vydal jednatel Arcidiecézní charity Dolanský brožurku Adorační charitní pobožnost s cílem probudit více charitního ducha.⁹⁷

V lednu roku 1944 jednatel Dolanský zařídil spolu se sestrami svaté Hedviky z Nezamyslic čtrnáctidenní kurzy šití pro dívky ve Valašských Kloboukách a ve Slavičíně. V sobotu 12. února navštívil Josef Dolanský ve funkci jednatele Arcidiecézní charity probošta Kolegiátní kapituly v Kroměříži Františka Kutalu, aby ho poprosil, jestli by se znovu ujal vedení kroměřížské okresní Charity. Probošt František

---

⁹⁴DOLANSKÝ Josef, *Výroční zpráva katolické Charity v arcidiecézi olomoucké za rok 1941*, Lidové závody tiskařské a nakladatelské, Olomouc, 1942, str. 4, 7, 31.

⁹⁵ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

⁹⁶Dne 30. listopadu 1941 zakázalo policejní ředitelství v Brně veškerou činnost Orla na Moravě. V Čechách byl Orel úředně zrušen až 30. září roku 1942.

⁹⁷ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

Kutal nakonec souhlasil. V úterý 22. února zahájil jednatel Dolanský ošetrovatelský kurs ve Valašských Kloboukách přednáškou o dějinách Charity. Od ledna do března také objížděl valné hromady Okresních charit. V srpnu byl jednatel Dolanský pozván na kněžské exercicie do Jihlavy, aby přednášel o způsobu práce Katolické akce a olomoucké Arcidiecézní charity. V druhé polovině téhož měsíce dával exercicie katolickým učitelkám v Domově blahoslavené Anežky v Olomouci.⁹⁸

Květen 1945

V dubnu roku 1945 procházely Olomoucí stovky lidí evakuovaných z ohrožených míst přibližující se frontou. Byly pro ně zřízeny v Olomouci nouzové noclehárny, které zdaleka nemohly všechny pojmout. Josef Dolanský, když potkal v ulicích města starší lidi, kteří nestačili svou chůzí ostatním a posedávali porůznu v ulicích, bral je k sobě na noc. Také Olomouc měla být evakuována a obyvatelé města měli být přemístěni do několika okresů ve východních Čechách. Dolanský byl 16. dubna pozván na schůzi evakuační komise na radnici a na této schůzi byl také jmenován do této komise. Spolu s některými českými zástupci se domluvil, aby evakuace neproběhla. Tak k evakuaci Olomouce nedošlo. V polovině dubna svolal jednatel Dolanský schůzi předsednictva olomoucké okresní charity, která se připravovala na přicházející frontu především zakoupením množství léků a shromážděním textilií a šatstva, aby v případě potřeby hned po osvobození bylo možno poskytnout první nejpotřebnější pomoc. Farním Charitám byly dány výzvy, aby pomáhaly v případě náletů. Duchovní správy byly požádány, aby byly v takovém případě připraveny na nutnost zaopatřování. Katolíci byli vyzváni, aby si všímali evakuovaných lidí procházejících Olomoucí a v případě potřeby, aby se bez národnostních rozdílů snažili zavolat k nutným případům kněze. V neděli 6. května, kdy už ruská vojska byla před Olomoucí, sloužil dómský vikář Dolanský v katedrále mši svatou v 9 hodin a to za střelby, při níž se okna i celý dóm otřásaly, neboť pod katedrálou stříleli Němci z děl na Rusy přicházející od Štěpánova. Ve vikářském domě, ve kterém Josef Dolanský bydlel, se ještě v noci ze 7. na 8. května střídalo německé vojsko s telefonní stanicí ruského vojska.⁹⁹

---

⁹⁸ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

⁹⁹Tamtéž.

Definitivně město bylo osvobozeno 8. května. Ještě tento den Dolanský vyvěsil Československou vlajku a šel zhlédnout škody způsobené za procházení fronty. Zvláště těžké škody byly způsobeny kolem hlavního nádraží a v Nových a Starých Hodolanech. Uvědomil si při tom, že na pomoc nebude stačit to, co měla okresní Charita nachystaná. Když zjistil, že všechnen německý majetek má být válečnou kořistí Rusů, ihned se snažil z toho zajistit alespoň nějakou část pro pomoc nejpotřebnějším. Předně se snažil Dolanský u bytového referenta pana Červinky sehnat nějaké náhradní byty pro ty, jejichž byty a domy byly úplně zničeny. Na ruské komandatuře pomáhal zakročovat proti vykrádání českých bytů ruskými vojáky, pomáhal psát stížnosti a v několika případech dosáhl, že ruská polní policie zakročila proti násilnostem. Ve čtvrtek 10. května se Dolanský zúčastnil první přípravné schůze Národního výboru pro Olomouc – město. Nabídl městu služby Charity k zajišťování německého majetku a zároveň požádal, aby charita mohla z konfiskovaných věcí pomáhat těm, kteří byli postiženi frontou.

Na jedné schůzi předsednictva Charity poznamenal: „*Bylo dojemné, jak lidé byli vděční za lžici, naběračku a podobné věci, poněvadž měli byty tak zdemolovány, že jim zhora nic nezbylo.*“¹⁰⁰ Stovkám potřebným Charita rozdala tisíce kusů prádla, šatstva, peřin, nádobí atd., a stala se tak nejvýznamnější pomáhající organizací, neboť v městském sociálním oddělení neměli, čím by mohli pomáhat. Na policejním ředitelství několikrát intervenoval Josef Dolanský za své kolegy kněze Josefa Richtera a ThDr. Jana Lantsche,¹⁰¹ kteří byli internováni ve sběrném táboře v Nových Hodolanech.¹⁰² Velkým úsilím Dolanského a za přispění ředitele policejního ředitelství Lercha se podařilo dostat oba kněze na svobodu. V neděli 13. května se Dolanský zúčastnil schůze Červeného kříže. Pomohl také při zřizování nouzových nocleháren pro ty, kteří se vraceli zpět do vlasti. Zřídily se tři noclehárny v Lidovém domě, na proboštství a v Josefshausu.¹⁰³ Na schůzi předsednictva Arcidiecézní charity 30. května jednatel Dolanský poznamenal, že charita ukázala po osvobození pohotovost, větší než jiné organizace, neboť „*Charita se dala do práce ihned první den po osvobození, zatímco jiní ještě odpočívali po těžkostech prošlé fronty.*“¹⁰⁴

---

¹⁰⁰ ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

¹⁰¹Oba kněží během války několikrát upozorňovali dómského vikáře Dolanského na to, že gestapo plánuje u něho domovní prohlídku, nebo vyšetřování. ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

¹⁰²V prostoru dnešní ulice Vejvodského a Třídou Kosmonautů vznikl hned po válce sběrný tábor pro německé obyvatelstvo. Tábor s kapacitou dva tisíce osob patřil k největším na Moravě.

¹⁰³Dům na ulici 1. máje, kde v meziválečné době měl sídlo Německý katolický lidový spolek.

¹⁰⁴ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

Valná hromada za rok 1944/1945 se konala 14. června 1945 v Olomouci. Při této příležitosti jednatel Arcidiecézní charity Dolanský řekl, že poslední rok pro množství poplachů v době náletů ke konci války byl zatěžkávací zkouškou pro celou činnost charity, „*i přesto se v charitní činnosti intenzivně pracovalo. Charita se stala nezmarem, jehož nic nezastraší, ničeho se nelekne a svou činnost rozvíjí za každých i nejtěžších podmínek.*“ Zhodnotil také situaci v pohraničí, kde se po osvobození začaly hlásit k činnosti okresní Charity, které měly utlumený provoz už v roce 1938. Byly tak položeny základní kroky ke zřízení okresních Charit v Krnově, Frývaldově,¹⁰⁵ Zábřehu, Šumperku, Šternberku a Opavě. Právě v Opavě měl 7. února 1946 Josef Dolanský charitní informační schůzi ke vzniku okresní Charity. Ve svém proslovu nastínil úkoly farních a okresních Charit a Charity obecně.¹⁰⁶

Činnost charity v poválečné době

V pondělí 11. března roku 1946 navštívil jednatel Dolanský starobinec milosrdných sester svatého Františka v Osoblaze. Obec byla těžce poškozena bombardováním na konci války a starobinec jako z mála objektů v obci zůstal téměř nepoškozený. I proto se ústav se stal „trnem oku“ předsedovi MNV, který se chtěl tohoto domu zmocnit. Josef Dolanský se s ním setkal a poznal v něm „*člověka hrubé povahy, příliš pánovitého a domýšlivého, který v různých věcech překračuje svou kompetenci vůči ústavu.*“¹⁰⁷ Rozhovor Dolanského s předsedou osoblažského MNV neměl úspěch. Předseda pak několikrát prováděl revizi v ústavu. Starobinec však ještě nějaký čas patřil sestřím.¹⁰⁸ Ve dnech 14.–15. září 1946 se uskutečnila První charitní pout' na Svatém Kopečku u Olomouce, které se zúčastnilo na tři tisíce lidí z řad zaměstnanců, dobrodinců a přátel charity. S organizací poutě pomohl i jednatel Charity Josef Dolanský.¹⁰⁹ Ten také uvádí ve výroční zprávě za rok 1946, že v tomto roce jakýmkoliv způsobem Arcidiecézní charita olomoucké arcidiecéze pomohla 90 tisícům potřebným. Zároveň prosí čtenáře, aby pomáhali i nadále, neboť „*následky hrozná světové války nejsou ještě zaceleny.*“¹¹⁰

¹⁰⁵Město Jeseník se jmenovalo do roku 1947 Frývaldov.

¹⁰⁶ZAOPO, fond: AChMLO, nezpracováno.

¹⁰⁷Tamtéž.

¹⁰⁸Tamtéž.

¹⁰⁹ZAOPO, fond: AChMLO, nezpracováno.

¹¹⁰DOLANSKÝ Josef, *Výroční zpráva katolické Charity v arcidiecézi olomoucké za rok 1946*, LIGRA, Olomouc 1947.

Při valné hromadě Arcidiecézní charity v prosinci roku 1947 shrnul jednatel charity Dolanský hlavní body činnosti od června roku 1946 až do prosince 1947. Z nejtěžších starostí bylo, jak zaplnit charitní ústavy v pohraničí. Němečtí chovanci, kteří pro své stáří a nemoci nebyli schopni odsunu, mohli zůstat v ústavech. Ovšem charita se potýkala s problémy financování těchto chovanců. Postupně však počet českých obyvatel v ústavech v pohraničí převyšoval. Podařilo se také po stránce organizační vybudovat v pohraničí charitní síť. Velkou pomocí pro zmírnění nedostatků při zásobování byla pomoc amerických katolíků sdružených v tzv. War Relief Services NCWC, z jejichž pomoci bylo jen olomoucké Arcidiecézní charitě do 31. října roku 1947 dodáno 3236 beden různých poživatin, 93 pytle pšeničné mouky, 77 pytlů obuvi a 213 pytlů šatstva. To vše v hodnotě 2 milionu Kčs. Svou zprávu jednatel Dolanský uzavřel konstatováním, že *„Charitě se podařilo vymoci patřičné místo ve společnosti.“*¹¹¹

Ve dnech 3. až 4. února se konal pedagogický kurz pořádaný Zemským ústředím v Brně. Účastníků kurzu bylo na 50. Mezi významnými osobnostmi, které měly přednášky, byl i dr. Tomášek, brněnský biskup Skoupý, spirituál kněžského semináře Antonín Šuránek. Kurz řídil jednatel olomoucké Arcidiecézní charity Josef Dolanský. V neděli 9. února roku 1947 navštívil Kvasice, kde měl dvě charitní promluvy a odpoledne vedl adorační charitní pobožnost a po ní se zúčastnil valné hromady farní charity, při které ocenil místního administrátora Josefa Moštěka za rozvinutí charitní činnosti v Kvasicích. Josef Dolanský uspořádal ve dnech 9. až 14. června týdenní rekreační kurs pro pracovníky charity v lázních Luhačovicích. Na rok 1947 připadlo výročí 25 let od založení Arcidiecézní charity olomoucké arcidiecéze. Ve dnech 5.–6. července si toto výročí připomnělo na tři tisíce zaměstnanců, dobrodinců a přátel charity Druhou charitní poutí na Velehradě. Součástí poutě bylo kladení věnce u hrobu arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana a přednášky. Jednu z přednášek měl i Josef Dolanský.¹¹²

Období po roce 1948 bylo pro katolickou církev zvláště složité. Komunistická ideologie se neslučovala s katolickou vírou a komunistický režim byl nepřátelský vůči církvi. Současně s nástupem komunismu došlo k utlumení charitní práce a to po celé Československé republice. Hned v roce 1948 byl dosazen do olomoucké kanceláře Arcidiecézní charity církevní tajemník, který byl určen k tomu, aby postupně zrušil tuto

---

¹¹¹ZAOpO, fond: AChMLO, nezpracováno.

¹¹²Tamtéž.

organizaci. Do výborů charity byli dosazeni členové, kteří prošli kádrovými prověrkami a které schválil církevní tajemník. V září roku 1950 vzal ošetrovatelskou a zdravotní službu do své správy Československý červený kříž. To se událo výnosem ministerstva zdravotnictví. Arcidiecézní charita musela odevzdat celé vybavení svých ošetrovatelských a zdravotních stanic i s léčivými a přístroji. V roce 1951 byly zestátněny sirotčince a církevní školy. Od této doby prorežimní struktura Charit jen spíše sporadicky. Přesto až na počátku roku 1960 byla Arcidiecézní charita definitivně zrušena. Správu všech ostatních charitních ústavů převzaly Okresní národní výbory.¹¹³

Státní katolická akce

Tzv. Státní katolická akce byla zřízena 10. června 1949 na konferenci v Praze za účasti 283 osob, z nichž bylo 68 kněží. KSČ svoji katolickou akci chápala jako prostředek pro svoji proticírkevní politiku. Toto hnutí se mělo stát jakýmsi hlavním mluvčím katolické církve a tedy zastupovat ji ve vyjednávání. Tím by se otevřely dveře pro vytvoření tzv. národní církve, která by byla odtržena od Svatého stolce. Nakonec z důvodu své nedůvěryhodnosti Státní katolická akce nebyla prosazována. V této době však už fungovaly jiné nástroje pro ovládnutí katolické církve. Vzniklo například Mírové hnutí katolického duchovenstva, které bylo nakloněné ke spolupráci s komunistickým režimem.¹¹⁴

Na ustavujícím zasedání tzv. Státní katolické akce bylo schváleno účastníky prohlášení a zvolil se šedesátičlenný ústřední výbor Katolické akce. Do čela ústředního výboru byl zvolen Ferdinand Pujman, tehdejší režisér Národního divadla a generální tajemník a poslanec Vojtěch Török. Ještě ten den začaly podpisové akce, které měli podepisovat nejen věřící, ale i kněží. Důležitější než podpisy věřících byly podpisy kněží, které pak byly zveřejňovány v tisku. Funkcionáři, kteří navštěvovali kněze vždy po dvou, předkládali jim k podpisu Prohlášení Katolické akce.¹¹⁵ Také k dómskému vikáři Dolanskému přišli členové Státní katolické akce s tím, aby podepsal úvodní prohlášení této organizace. Ten to nepodepsal s tím, že „*je mu to lhostejno*“.¹¹⁶

---

¹¹³KUČERA Martin, JEMELKA František, *Charita v Olomouci 1922–2012 dějiny osobnosti současnost*, Charita Olomouc, Olomouc, 2012, str. 28–31.

¹¹⁴BALÍK Stanislav – HANUŠ Jiří, *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Centrum pro studium demokracie, Brno, 2007, str. 23.

¹¹⁵KAPLAN Karel, *Stát a církev v Československu v letech 1948–1953*, Doplněk, Brno, 1993, str. 79–80.

¹¹⁶ZAOPO, fond: Krajský národní výbor, inv. č. 4516, kt. 4443, sign. 460, *Katolická akce 1949–1951*, 1949.

Došlo zneužití názvu původního katolického hnutí a to byl zřejmě také důvod, proč původní prohlášení Státní katolické akce podepsalo asi 1500 duchovních a další tisíce věřících. Avšak většina duchovních nakonec svůj souhlas odvolala, ať už soukromě nebo i písemně, neboť Svatý stolec na to reagoval prvním exkomunikačním dekretem. Také představitelé církve v ČSR zveřejnili pastýřský list, ve kterém prohlásili katolickou akci zřízenou a vedenou státem za rozkolné hnutí, a každá účast na této akci by měla být stíhána církevními tresty. Díky rychlému a ráznému opatření Svatého stolce a biskupů Státní katolická akce nesplnila své poslání a nestala se hnutím v rámci církve. Už na podzim roku 1949 začal rozklad katolické akce na okresní úrovni a v lednu roku 1950 přestala katolická akce fungovat i na krajské úrovni, fungoval jen ústřední výbor. V letech 1950–1951 se ještě objevily snahy oživit činnost Státní katolické akce, ať už novým nábořem členů či finančními podporami, avšak všechny tyto snahy nebyly úspěšné.¹¹⁷ V roce 1951 Státní katolická akce v tichosti zanikla.

---

¹¹⁷KAPLAN, Karel *Stát a církev v Československu v letech 1948-1953*, Doplněk, Brno, 1993, str. 80, 83, 91–92.

3. INTERNACE JOSEFA DOLANSKÉHO V ŽELIVĚ A V HÁJKU U PRAHY

Internační tábor v premonstrátském klášteře v Želivě byl zřízený v roce 1950. Tento tábor byl známý tím, že byl nejpřísnější. Místní premonstráti byli v noci ve čtvrtek 13. dubna 1950 odvezeni do benediktinského kláštera v Broumově. Do Želiva naopak byli převezeni řeholníci jiných řádů (nejpočetnější zde byli jezuité, salesiáni či redemptoristé). Tábořem za dobu fungování prošlo 309 řeholníků. Nemalou skupinu zde tvořili i diecézní kněží, kteří žili odděleně od řeholníků. Těchto kněží bylo mezi 130 až 150.¹¹⁸ Diecézní kněží, kteří byli sesbírání po Čechách a po Moravě, sem byli přepraveni ve třech vlnách. Největší skupinu kněží tvořila skupina z prvního transportu, která dorazila do želivského kláštera 25. července. Další kněží přijeli v září a v prosinci téhož roku.¹¹⁹

Dne 14. prosince roku 1950 byl Josef Dolanský převezen do Olomouce na policejní ředitelství. Podrobnosti k jeho zatčení se mi nepodařilo najít. Na druhý den byl spolu s Aloisem Jemelkou (tehdy provisorem v Jesenci), Oldřichem Koutným (tehdy administrátorem v Bludově), a Jaroslavem Kosterou (toho času kooperátorem v Šumperku) převezen do internačního tábora v Želivě.¹²⁰ Tato internace diecézních kněží byla očividně jakousi zastrašovací akcí. Byli vybráni vždy dva nebo tři z každého okresu většinou mladí kněží, kteří byli pastoračně zvláště aktivní. Pro kněze přijeli většinou dva příslušníci StB, kteří se nejenom nepředstavili, ani nelegitimovali, ale také neřekli důvod, proč si toho dotyčného kněze odvádějí s sebou.¹²¹ Ani Josefu Dolanskému neřekli, proč ho převezli do Želiva nebo čeho se dopustil.¹²² Až o rok později, přišel Dolanskému do Hájků u Prahy dopis od církevního tajemníka Krajského národního výboru v Olomouci, ve kterém sděluje, že od 14. prosince 1950 byl Josef Dolanský zproštěn výkonu duchovní zprávy, protože dalším setrváním v duchovní správě „by byly ohroženy důležité obecní zájmy.“¹²³

Jeden z internovaných kněží Pavel Zíbal vzpomínal, že když přijeli kněží do Želiva, jeden příslušník StB je přivítal slovy: „*Tak faráři. Boha není a tu věci*

¹¹⁸BALÍK Stanislav – HANUŠ Jiří, *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Centrum pro studium demokracie, Brno, 2007, str. 166.

¹¹⁹VÁŠKO Václav, *Neumlčená II*, Zvon, Praha, 1990, str. 167.

¹²⁰Tamtéž, str. 161 a 183.

¹²¹Tamtéž, str. 167.

¹²²Archiv bezpečnostních složek, sign. H-718-8, *Akce „K“ – Evidence klášterů, CK Želiv*.

¹²³Národní archiv ČR, fond Státní úřad pro věci církevní, ka 188, inv. č. 152, *Dolanský Josef*.

*pochcípáte!*¹²⁴ Želivský tábor vedlo 10 příslušníků StB a strážní službu vykonávalo 30 ozbrojených příslušníků SNB, kteří se pro nemožnost navázat bližší vztah v dvouměsíčním intervalu měnili.¹²⁵ Ze začátku se vězni nemohli účastnit mše svaté, ale později jim bylo dovoleno časně ráno (před prací) sloužit společnou mši a po práci mohli slavit i soukromou mši v klášterní kapli (do liturgické reformy II. Vatikánského koncilu nebyla povolena koncelebrace), ovšem pokud kněží nedostali kolektivní trest zákazu. I ubytování bylo podobné, jak v tehdejších věznicích – internovaní řeholníci a kněží byli ubytováni i po třiceti.

Po budičku, který byl v šest hodin, chodili vězni do práce. Pracovní doba byla neurčitá, většinou se pracovalo osm až deset hodin, avšak podle potřeby i více.¹²⁶ Zaměstnání bylo různorodé. Někteří se starali o klášterní hospodářství, přímo v klášteře byly i krejčovské a ševcovské dílny, internovaní pracovali i v klášterní kuchyni nebo prádelně, jiní pracovali na státním statku, na poli či v lese, někteří se podíleli na stavbě velkokapacitního vepřína v želivské místní části Temechov, další prací bylo nakládání nákladních železničních vozů ve stanicích Humpolec a Pelhřimov, dále se pracovalo v humpoleckých podnicích, v pivovaru a cihelně.¹²⁷ Vězni se také například podíleli na stavbě budovy v klášterním parku pro Státní bezpečnost, přičemž do základů budovy dávali kameny, které v září i v říjnu po pás ve vodě vytahovali z místní říčky Želivky.¹²⁸ Ti, kteří vykonávali těžkou práci mimo klášter, měli tu výhodu, že na pracovišti se mohli pořádně najíst. Ovšem nikoho z vedení internačního tábora nezajímalo, jaký měli internovaní oděv a obuv. Navíc platy těchto internovaných šla na účet internačního tábora a věznění kněží a řeholníci neviděli ani korunu.¹²⁹

Kterou práci vykonával Josef Dolanský, se v archivních pramenech nedochovalo. Nicméně v době internace měl Dolanský zdravotní problémy. V roce 1947 se podrobil operaci pro těžkou stenózu žaludku po vředech, které měl i na dvanácterníku. Lékaři mu nechali pouze čtvrtinu žaludku a od té doby trpěl zažívacími problémy i ztrátou paměti. V dokumentech vedení internačního tábora se

---

¹²⁴ZÍBAL Pavel, „Šéfe, znáte Želiv...?“, Matice cyrilometodějská, Olomouc 1994, str. 53.

¹²⁵CHAROUZ Jindřich Zdeněk, *Šest hrdinských let, Internační tábor Želiv 1950–1956*, Opatství Želiv, Želiv, 2008, str. 9–11.

¹²⁶BALÍK Stanislav – HANUŠ Jiří, *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Centrum pro studium demokracie, Brno, 2007, str. 166.

¹²⁷CHAROUZ Jindřich Zdeněk, *Šest hrdinských let, Internační tábor Želiv 1950–1956*, Opatství Želiv, Želiv, 2008, str. 12.

¹²⁸BALÍK Stanislav – HANUŠ Jiří, *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Centrum pro studium demokracie, Brno, 2007, str. 166.

¹²⁹CHAROUZ Jindřich Zdeněk, *Šest hrdinských let, Internační tábor Želiv 1950–1956*, Opatství Želiv, Želiv, 2008, str. 12.

často uvádí, že „jeho poměr k manuální práci není valný, což je odůvodněno jeho špatným zdravím.“¹³⁰ V jiném dokumentu zase stojí, že „Josef Dolanský nechce nastupovat do zaměstnání a v každém případě omlouvá svoje nastoupení do zaměstnání nemocí, i když úředním lékařem je uznán schopným.“¹³¹

Co se týkalo návštěv, tábor v Želivě byl přísnější než tehdejší věznice. Když příbuzní přijeli za někým do Želiva na návštěvu, nebylo vůbec jisté, zda se s tím dotyčným uvidí. Vše záviselo na veliteli a jeho libovůli a rozmarech. Často se tedy stávalo, že příbuzní se vraceli domů, aniž by se viděli se svým blízkým. Nejvíce tímto byli zasaženi příbuzní z daleka.¹³²

Tábor nucených prací v Hájků u Prahy

Ještě předtím než kněží (mezi nimi i Josef Dolanský) přijeli 5. července roku 1951 do Tábora nucených prací v Hájků u Prahy, byl zde zřízen tábor jen pro mladé kleriky z různých klášterů. Bylo jich zde asi sto. Tento tábor nucených prací (dále citováno TNP) zřízený ve zdejší františkánské klášterě nebyl pod správou StB, ale pod správou Státního úřadu pro věci církevní. Cílem tohoto tábora, který byl spíše přeškolovací středisko, bylo přimět mladé řeholníky k vystoupení z řádů a jít v případě kněží do duchovní správy, v případě bohoslovců vstoupit do generálního kněžského semináře v Praze (později v Litoměřicích).¹³³

Když tedy tyto mladé chlapce odvezli jinam, byla sem převezena skupina kněží vězněných v Želivě. Přivítání bylo oproti Želivu vřelejší až naivní. Velitel tábora Josef přivítal kněze téměř otcovsky: „Pánové, je mi milou povinností vás přivítat u nás. Proč vás sem poslali, nevím. Snad se Vám bude u nás líbit lépe než v Želivě. A jestli vás mohu o něco prosit, neutíkejte nám odsud přes zdi. Jsou již velmi chatrné, někde již padají, abyste si snad ještě nějak neublížili...“¹³⁴

Z předchozí skupiny uvězněných zde zůstali jen dva řeholníci. Byli z Kongregace bratří těšitelů z Mariánky u Bratislavy. Sloužili zde jako kuchaři – předtím vařili mladým řeholníkům, nyní vařili kněžím. I zde byla práce různorodá. Někteří pomáhali v kuchyni nebo se podíleli na menších opravách kláštera. Další

---

¹³⁰Národní archiv ČR, fond Státní úřad pro věci církevní, ka 188, inv. č. 152, *Dolanský Josef*.

¹³¹Archiv bezpečnostních složek, sign. H-718-8, *Akce „K“ – Evidence klášterů, CK Želiv*.

¹³²BALÍK Stanislav – HANUŠ Jiří, *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Centrum pro studium demokracie, Brno, 2007, str. 166.

¹³³ZÍBAL Pavel, „Šéfe, znáte Želiv...?“, Matice cyrilometodějská, Olomouc 1994, str. 113 a 114.

¹³⁴Tamtéž, str. 114.

pracovali ve státním statku v Červeném Újezdě. V klášteře byla též stolařská dílna, kde se dávala skla na oválné obrazy různých „druhů“ madon a vyráběly se růžence. Denní režim tu byl oproti Želivu opravdu volnější. Balíky vězňům chodily bez omezení a návštěvy mohly jezdit kdykoliv a bylo jedno, kdo přijel na návštěvu. A hlavně, všichni kněží mohli bez zábran sloužit mši svatou, dokonce měli možnost ji sloužit v ornátech. Podle „denního pořádku celebrování“ se sloužilo nejen v klášterním kostele, ale i v bočních kaplích na přilehlých chodbách. Režim tu byl vskutku volnější než v Želivě, avšak pořád to byl TNP, neboť kněží zde byli drženi jako zajatci a to i bez předchozího soudu. Ztratili svobodu. V lednu roku 1952 byl velitel tábora Josef odvolán a na jeho místě dosazen velitel, kterému vězni říkali Hezoun. Ten zavedl povinná politická školení. Ovšem ta končila fiaskem referentů zvláště, když po přednášce byla diskuze, neboť kněží byli výřečnější. Později přednášky ustaly (i z toho důvodu, že řečníci se báli jezdit do Hájku).¹³⁵

Zpátky v Želivě

Někteří kněží, kteří byli vedením tábora v Hájku považováni za „nepřevychovatelné“, byli v určitých intervalech v letech 1952–1953 odvezeni zpět do internace v Želivě.¹³⁶ Tak i Josef Dolanský vrácen zpět do Želiva. Bylo to 10. června roku 1952.¹³⁷

V listopadu roku 1953 vypracovalo vedení internačního tábora pro Ministerstvo vnitra seznam internovaných řeholníků a diecézních kněží, kteří „svojí morálkou narušovali u ostatních pracovní morálku a svým drzým chováním se postavili proti vedení internačního tábora.“ Na tento seznam se dostal i Josef Dolanský, neboť řekl, „že příslušníci SNB jsou horší než gestapáci.“¹³⁸

Po smrti Josifa Vissarionoviče Stalina a Klementa Gottwalda došlo ke změně politického klimatu, která přinesla naději na změnu v internačních táborech. V pondělí 20. září 1954 rozhodlo vedení ÚV KSČ na svém zasedání o postupné likvidaci želivského internačního tábora. Vedení strany tento úkol svěřilo ministru vnitra Rudolfu

---

¹³⁵ZÍBAL Pavel, „Šéfe, znáte Želiv...?“, Matice cyrilometodějská, Olomouc 1994, str. 113–115, 120 a 131.

¹³⁶CHAROUZ Jindřich Zdeněk, *Šest hrdinských let, Internační tábor Želiv 1950–1956*, Opatství Želiv, Želiv, 2008, str. 8.

¹³⁷ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161.

¹³⁸Archiv bezpečnostních složek, sign. H-718-8, *Akce „K“ – Evidence klášterů, CK Želiv*.

Barákovi a předsedovi Státního úřadu pro věci církevní Jaroslav Havelkovi. Ministerstvo vnitra tedy rozhodlo na návrh Státního úřadu pro věci církevní o propuštění vězněných kněží po splnění několik podmínek. Jednak si internovaní museli o propuštění požádat písemně, další podmínka byla, že kněží nebudou po propuštění konat náboženské úkony a najdou si zaměstnání v dělnické profesi. Řeholníci navíc měli zakázáno nosit řeholní oděv. Jen hrstka internovaných k tomuto kroku přistoupila a s velkou netrpělivostí čekala na propuštění, neboť ti, kteří podepsali prohlášení, byli odsuzováni a často i zesměšňováni. Většina vězňů však zaujala odmítavý postoj a to z toho důvodu, že by se prohřešili proti svému přesvědčení a slibům daných církvi a svému řeholnímu řádu. A tak se počínaje prosincem roku 1954 každý měsíc vždy po deseti internovaných propouštělo. Většina kněží a řeholníků byla propuštěna do civilu (někteří kněží se pak postupně vraceli do pastorace) a zbylí byli převezeni na Moravec nebo do Králík. Tábor byl zcela zlikvidován v únoru 1956. Následovala jednání, co s želivským klášterem po likvidaci internačního tábora. V části objektu kláštera bylo skladováno obilí. Uvažovalo se zde o zřízení domova důchodců pro významné staré umělce a v dalších částech mělo být vybudováno středisko pro činné výtvarné umělce. Avšak nakonec ještě v roce 1956 byl celý komplex budov přidělen havlíckobrodské psychiatrické léčebně s protialkoholním oddělením.¹³⁹

I když 20. září 1954 rozhodlo vedení ÚV KSČ na svém zasedání o postupné likvidaci želivského internačního tábora, ještě ve stejném roce (17. listopadu) byl vypracován seznam řeholníků a kněží, kteří nepřipadali v úvahu k propuštění. V tomto seznamu 78 řeholníků a kněží byl například olomoucký světící biskup František Tomášek nebo Antonín Šuránek. V seznamu se objevil i Josef Dolanský.¹⁴⁰

Později však byl vypracován nový seznam, ve kterém vedení internačního tábora v Želivě navrhuje, aby Josef Dolanský „*byl propuštěn ze soustředění a podle zdravotního stavu převeden do výroby.*“¹⁴¹

Josef Dolanský byl propuštěn z internace v Želivě 7. září roku 1955 a odešel za svou sestrou Marii Dolanskou do Olomouce.¹⁴² Nedostal totiž souhlas

---

¹³⁹CHAROUZ Jindřich Zdeněk, *Šest hrdinských let, Internační tábor Želiv 1950–1956*, Opatství Želiv, Želiv, 2008, str. 8–9.

¹⁴⁰Archiv bezpečnostních složek, sign. H-718-8, *Akce „K“ – Evidence klášterů, CK Želiv.*

¹⁴¹Tamtéž.

¹⁴²Tamtéž.

pro působení v duchovní správě, a jelikož po návratu z internace nebyl zcela zdrav, zotavoval po zdravotní stránce.¹⁴³

---

¹⁴³ Jan GRAUBNER, *Kněžské osobnosti*, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 2010, str. 195.

4. PŮSOBENÍ DOLANSKÉHO VE FARNOSTI DOBROMILICE

Když se poměry mezi státem a církví brzy po únoru 1948 zhoršily, arcibiskup Josef Matocha¹⁴⁴ vzkázal dómskému vikáři Dolanskému, aby se on ujal dómského farního úřadu, kdyby dómský farář Petr Křivák byl zavřen (dekret však nedostal).¹⁴⁵ Sice se obavy arcibiskupa nenaplnily, avšak dómský farář Petr Křivák zemřel 30. června 1953. V té době byl Dolanský ještě v internaci, a tak se dómským farářem stal Jan Lantsch. Když se Josef Dolanský vrátil z internace, byl dómský farář Lantsch ochoten předat své místo na přání arcibiskupa Josefa Matochy Dolanskému, ovšem tohle úřady nepovolily.¹⁴⁶

Souhlas pro působení v duchovní správě Josef Dolanský dostal teprve tři měsíce po propuštění z internace v Želivě a byl ustanoven k 1. prosinci roku 1955 administrátorem v Dobromilicích. Nastoupil po administrátorovi Antonínu Krupicovi, kterému byl 15. září naopak odebrán státní souhlas a odešel do výroby jako pomocný dělník do Vítkovických železáren Klementa Gottwalda. Po odchodu Antonína Krupici až do příchodu Josefa Dolanského spravoval farnost Dobromilice excurendo Vojtěch Vrtílek z Pivína. Avšak vydání státního souhlasu pro Dolanského se zdržela a první mši svatou ve svém novém působišti měl až 11. prosince v 10 hodin.¹⁴⁷

V roce 1968 byl administrátor Josef Dolanský jmenován arcibiskupským radou a od roku 1973 byl ustanoven farářem v Dobromilicích. V listopadu roku 1982 byl jmenován čestným kanovníkem kroměřížské kolegiální kapituly u svatého Mořice.¹⁴⁸

---

¹⁴⁴Josef Matocha (1888–1961) se narodil v Pitíně. Na Gregoriánské univerzitě v Římě získal v roce 1911 doktorát z filosofie v roce 1915 doktorát z teologie. Na kněze byl vysvěcen v roce 1914. Působil nejdříve jako kaplan v Sobotíně a pak jako vojenský kaplan v Ružomberku. Od roku 1923 vyučoval na CMBF v Olomouci. V roce 1948 byl jmenován olomouckým arcibiskupem. Jeho vykonávání úřadu arcibiskupa bylo ztíženo přísným policejním dohledem, který v roce 1950 přerostl v internaci ve své vlastní arcibiskupské rezidenci. Tato internace trvala až do roku 1961, kdy zemřel. (Srov. LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, s. 207).

¹⁴⁵ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 183.

¹⁴⁶Tamtéž, str. 183.

¹⁴⁷Tamtéž, str. 159.

¹⁴⁸Archiv Arcibiskupství olomouckého, *Jednací protokol biskupského ordinariátu*.

Obec Dobromilice

Hanácká obec Dobromilice leží 15 km jižně od Prostějova na hlavní silnici spojující Nezamyslice s Brodkem u Prostějova. Vesnice se rozkládá na obou březích potoka Brodečky.

První písemná zmínka o Dobromilicích pochází už z roku 1280. Kolem tohoto roku zde byl statek Adama z Dobromilic. Počátkem 14. století vlastnila část Dobromilic olomoucká kapitula. V roce 1563 koupil Matyáš Žalkovský ze Žalkovic značnou část Dobromilic a v roce 1593 jeho syn Jan Žalkovský odkoupil od olomoucké kapituly i poslední část Dobromilic. Dalšími významnými držiteli vesnice byl rod Bukůvků z Bukůvky.

Z památek v obci stojí za pozornost kostel Všech svatých, hrobka rodu Bukůvků z druhé poloviny 19. století, most přes potok z roku 1700 se sochami sv. Jana Nepomuckého a sv. Jana Sarkandra a zámek z poloviny 17. století (dnešní podoba je z poloviny 18. století).

Zmínka o kostele v Dobromilicích pochází už z roku 1353. Na konci 16. století byl nákladem Jana Žalkovského ze Žalkovic obnoven a v roce 1592 byl otevřen pro věřící. Věž kostela byla dostavěna v druhé polovině 19. století.¹⁴⁹

Roku 1960 proběhla reforma správních okresů. Okres Kojetín, do kterého patřily i Dobromilice, byl zrušen. Nově byly začleněny do okresu Prostějov. O čtyři roky později připadla i dobromilická farnost do prostějovského děkanátu.¹⁵⁰ Do farnosti spadají kromě Dobromilic i obce Kobernice, Hradčany, Doloplazy a Poličky. Celá farnost čítá asi 2000 obyvatel. V době působení Dolanského bohoslužby bývaly v každý všední den v Dobromilicích vždy 18:30, v neděli byly dvě a to 7:30 a v 9 hodin (v pozdějších letech v 10 hodin). Odpoledne bývalo ve 14 hod. svátostné požehnání. Ve všední dny chodilo na mši kolem 15 věřících, o nedělích a svátcích byla účast na obou bohoslužbách průměrně 160 až 200 lidí.¹⁵¹

---

¹⁴⁹Historie. *Obec Dobromilice* [online]. Dobromilice, © 2017 [cit. 2017-03-15].

Dostupné z: <http://www.dobromilice.cz/index.php?nid=2069&lid=cs&oid=221505>

¹⁵⁰ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 176.

¹⁵¹ZAOpO, fond: KNV, inv. č. 4524, karton 4460, *Výkazy o počtu duchovních a účast při náboženských obřadech*.

Technicko-hospodářská činnost Josefa Dolanského

První dny pobýval Josef Dolanský ve vedlejší nezamyslické farnosti, kde toho času působil jeho bratr Karel, a do Dobromilic dojížděl. Na dobromilické faře byly ještě věci a nábytek po předchůdci Antonínu Krupicovi. Dolanský se tedy neměl kam stěhovat. O Vánocích roku 1955 byl Josef Dolanský už na faře v Dobromilicích, a to i přesto, že na faře nebyla žádná kamna a musel si vystačit s elektrickým ohříváčem.¹⁵²

Zima na začátku roku 1956 byla nesmírně tuhá. Okna na faře netěsnila a navíc do fary zatékalo, přestože prošla několika opravami. Také na jaře toho roku se Dolanský potýkal s rozmary počasí. Začátkem března se strhla velmi silná vichřice, která poškodila nejen střechu fary, ale i část střechy na kostele. Vichřice též rozbila několik tabulek na oknech fary. Jelikož byly ucpané kanály, vody proudily kolem fary. Místní administrátor nemohl rychle někoho sehnat, a tak se čištění kanálů na dvoře fary ujal sám. Po delší námaze se mu podařilo vyčistit kanály. Při opravě střechy kostela nechal opravit nejprve schody na půdu a na věž, neboť byly ve špatném stavu.¹⁵³

V roce 1959 pořídil Dolanský nové sošky do betléma. Podle něho byly původní poměrně malé k velkému pozadí. Navíc byly sádrové a už dost otlučené. Proto pozval umělce Metoděje Floriána ze Staré Říše, aby vyřezal ze dřeva sošky větší, které by odpovídaly k velkolepému pozadí. Metoděj Florián zhotovil pro dobromilickou farnost celkem 15 sošek (Svatou rodinu, pastýře, tři krále atd.) za 4800 Kčs. Původní sošky, které nechal zhotovit předchůdce Antonín Krupica, byly prodány nedaleké vranovické farnosti za 600 Kčs.¹⁵⁴

Změny liturgického prostoru byly provedeny na základě konstituce II. vatikánského koncilu, které vydal v roce 1964 v motu proprio „Sacram liturgiam“ papež Pavel VI. Administrátor farnosti Dobromilice Dolanský začal ihned v červnu tohoto roku uplatňovat nové liturgické předpisy. Kázání už nebývalo před začátkem mše svaté, ale až po evangeliu. V roce 1965 se konaly mešní přímluvy věřících. Od Květné neděle (3. dubna) následujícího roku se prohloubila účast věřících i českými prefacemi. Ve čtvrtek 17. listopadu byl instalován ambon. Od začátku prosince roku 1966 se věřící v Dobromilicích modlili společné modlitby dle jednotného překladu na „čtyřlístcích“

---

¹⁵²ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobromělické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 161–162.

¹⁵³Tamtéž, str. 162.

¹⁵⁴Tamtéž, str. 176–177.

schváleného liturgickou komisí v Římě. V červnu roku 1970 byl pořízen obětní stůl a v úterý 30. června byla poprvé sloužena mše svatá čelem k lidu.¹⁵⁵

Josef Dolanský měl velkou zásluhu na pořízení dvou nových zvonů. Když jsem mluvil s lidmi o Josefu Dolanském, nikdy nezapomněli tuto skutečnost zmínit. Velmi si toho váží. O pořízení dvou nových zvonů Josef Dolanský uvažoval během roku 1964. Na věži farního kostela Všech svatých v Dobromilicích byl jen jeden zvon „Ježíš“ o váze 120 kg z roku 1623, který byl znovu přelit v roce 1855 v Olomouci. Přečkal jako jediný obě světové války. Dva zvony „Cyril a Metoděj“ a „Panny Marie ustavičné pomoci“, které byly ulité v Brně ve dvacátých letech minulého století, dozvonily dne 9. března roku 1942, kdy byly odebrány. Dne 24. září roku 1964 jel Dolanský pro předběžné informace do Brodku u Přerova, kde od roku 1950 vyrábí nové zvony Josef a Laetitie Dytrychovi. Domluvili se, že Josef Dytrych obstará potřebnou měď a cín. Farnost ale musí udělat sběr ušlechtilých kovů, ke kterému musí dát povolení místní národní výbor. Dohodli se také na ceně, která byla zhruba 55 000 Kčs. V neděli 27. září administrátor poprvé oznámil farníkům svůj záměr. Zvony by mohly být dodány do dvou let. Reakce byla různá, někteří říkali, že by stačil jen jeden nový zvon, někteří nevěřili, že by se sehnalo tolik peněz. Avšak okamžitě lidé začínali přispívat na nové zvony.¹⁵⁶

V roce 1965 se výroba nových zvonů zdržela. Zakladatel zvonařské dílny Josef Dytrych zemřel. Čekalo se na úřední povolení pro manželku Laetitii, aby mohla ve výrobě zvonů pokračovat. Josef Dolanský ji povzbuzoval, aby se této krásné a potřebné práce nevzdávala. Předpokládané zpoždění bylo odhadnuto na půl roku, takže nové zvony by farnost obdržela na jaře roku 1967.¹⁵⁷

Rok 1967 byl ve znamení shánění všeho potřebného pro pořízení dvou nových zvonů. Na konci července začala výroba většího zvonu „Jan XXIII.“ A začátkem srpna byl hotový menší zvon „Antonín Cyril Stojan“. Na zvonu „Jan XXIII“ je nápis „Volám k duchovní obnově všechny lidi dobré vůle“ a na zvonu „Stojan“ je nápis „Všichni: rodiče i děti, pojd'te ke stolu svého Otce“. Dne 20. září jel Josef Dolanský do Brodku u Přerova, kam dorazila i čtyřčlenná umělecká komise výtvarných umělců z Olomouce, aby se dozvěděl jejich úsudek. Komise hodnotila zvony po stránce umělecko-výtvarné. Provedení bylo hodnoceno velmi kladně. Jaroslav Dobrodinský, arcidiecézní kolaudátor

---

¹⁵⁵ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 193, 199 a 215.

¹⁵⁶Tamtéž, str. 193.

¹⁵⁷Tamtéž, str. 198.

zvonů a expert pro kampanologii Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, vykonal 12. října kolaudaci obou zvonů pro dobromilický kostel a zjistil, že odpovídají kolaudačním normám ministerstva kultury.¹⁵⁸

Datum pro svěcení zvonů bylo stanoveno na 28. října roku 1967. Nejdříve byl pozván biskup František Tomášek. Ten se ale pro jiné povinnosti nemohl zúčastnit. V dopise Josefu Dolanskému z 2. listopadu napsal: „*Pokoj Vám! Upřímný dík a Pán Bůh zaplat' za milé pozvání na slavnostní svěcení Vašich zvonů. Duchovně jsem byl spojen s Vámi v modlitbě s prosbou k Pánu, aby nově posvěcené zvony, kdykoliv zazní jejich hlas, vyzývaly k modlitbě a povznášely mysl k Bohu. Žehná Vám i všem Vaším svěřeným. František Tomášek biskup a apoštolský administrátor.*“¹⁵⁹

Nakonec přijal pozvání kapitulní vikář Josef Glogar. Tři dny před svěcením byly dovezeny zvony z Brodku u Přerova. Byly prozatím umístěny s dovolením místního národního výboru před požární zbrojnicí. V sobotu 28. října probíhala samotná slavnost. Nejdříve kapitulní vikář Josef Glogar posvětil nové zvony. Po té šel průvod do kostela, kde byla od 9:30 slavná mše svatá, při níž kázal olomoucký dómský vikář Vojtěch Žarnovický. Mše svatá se zúčastnilo kromě velikého zástupu věřících také několik kněží. Mezi nimi i někteří bývalí duchovní správcové farnosti Dobromilice (například Karel Šimera – toho času děkan v Olomouci-Hodolanech, či Antonín Krupica – toho času administrátor farnosti Olomouc – Klášterní Hradisko). Odpoledne pak od 14:15 vyzváněly zvony, především za zemřelé dárce a farníky, a od půl třetí následovala děkovaná pobožnost¹⁶⁰ a po ní koncert duchovní hudby, při kterém účinkoval místní chrámový sbor za účasti hudebních a pěveckých umělců pod vedením Rafaela Františka Krále. Koncert se konal na poděkování všem dárcům a pomocníkům, kteří se podíleli na dopravě, montáži a zprovoznění zvonů.¹⁶¹ „*Všichni farníci tuto událost intenzivně a radostně prožívali.*“¹⁶²

V době působení faráře Dolanského poslední větší oprava farního kostela proběhla v roce 1977, kdy farář Dolanský nechal opravit část střechy a nechal vyměnit nové okapy. Celkové opravy stály zhruba 40 tisíc Kčs, rok před tím podal Dolanský žádost přes prostějovského okresního tajemníka pro věci církevní Františka Hrudu

---

¹⁵⁸ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobromilické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 205 a 211.

¹⁵⁹Tamtéž, str. 202.

¹⁶⁰Tamtéž, str. 211.

¹⁶¹Obecní úřad Dobromilice, *Pamětní kniha obce Dobromilice, Kniha druhá, rok 1948–1970*, str. 293–294.

¹⁶²Rozhovor s paní Marií ANTONÍČKOVOU, Dobromilice, 25. srpna 2017.

o příspěvek státu. Stát poskytl příspěvek 25 tisíc Kčs. Zbývajících 15 tisíc Kčs zaplatila farnost.¹⁶³ Tato větší oprava byla v době působení Josefa Dolanského v Dobromilicích poslední, „*neboť stáří mu nedovoluje zabezpečovat potřebné a náročné opravy.*“¹⁶⁴

Avšak Josef Dolanský se nestaral jen o kostel a faru, ale vnímal i potřeby druhých lidí. Na jeho obětavost a ochotu vzpomíná například paní Miroslava Oplocká: „*Jednou, když jsem se vracela domů, všimla jsem si, že náš byt hoří. Když jsem přijela blíže k bytovce, viděla jsem pátera Josefa Dolanského, který zrovna šel kolem, jak z bytu vynáší peřiny a jiné věci.*“¹⁶⁵

Pastorační činnost Josefa Dolanského

Dobromilickému duchovnímu správci Dolanskému vypomáhal i místní rodák z farnosti salvatorián Rafael František Král, který se vrátil v roce 1956 z internace (postupně prošel internačními tábory v Oseku, v Želivě, v Králíkách a na Moravci). Nedostal státní souhlas pro duchovní službu, a proto pracoval na poště. Ve farním kostele hrával na varhany a Dolanskému pomáhal ve farní kanceláři. V letech 1962–1964 byl Rafael František Král opět politickým vězněm, tentokrát ve Valdicích. Po té se opět vrátil na sedm let do dobromilické farnosti, kde kromě hraní na varhany vyučoval v místní základní umělecké škole. Vedl také místní chrámový sbor. V roce 1971 byl ustanoven do duchovní správy a do konce svého života působil v sousedních farnostech v Želči, Drysicích, Brodku u Prostějova a ve Vranovicích.¹⁶⁶

V květnu roku 1959 byl omezen průvod při Božím Těle. Nařízení vydal místní národní výbor. Nesmělo se jít přes most v centru obce z dopravních důvodů. Ještě před tím byl administrátor Dolanský zavolán na MNV v Dobromilicích, kde mu bylo sděleno, že letos nemůže být oltář nejen před zámekem, ale ani v Jednotném zemědělském družstvu. Dolanský se však obrátil na předsedu JZD Metoděje Pospíšila, jak je to možné, když přislíbil, že oltář bude v JZD. Nakonec předseda družstva ustoupil, s tím, že to bude letos naposledy. V roce 1960 se ještě uskutečnil průvod, avšak další průvod při Božím Těle se uskutečnil až po osmi letech v roce 1968.¹⁶⁷

---

¹⁶³SOkS Prostějov, fond: ONV, *agenda církevního tajemníka*, FÚ Dobromilice, kart. 2.

¹⁶⁴Národní archiv ČR, fond Ministerstvo kultury K ČSR/ČR - SPVC, ka 42, *Hodnocení duchovních ŘKC z 80. let, Dolanský Josef*.

¹⁶⁵Rozhovor s paní Miroslavou OPLOCKOU, Němčice nad Hanou, 17. října 2017.

¹⁶⁶ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobromilické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 165 a 252.

¹⁶⁷Tamtéž, str. 176 a 218.

Dobromilický administrátor organizoval různé poutní zájezdy a to i do zahraničí. Uskutečnil se například dvoudenní poutní zájezd do Čenstochové, nebo poutní zájezd na Znojemsko po stopách svatého Klementa Maria Hofbauera. Také se často jezdilo na Svatý Hostýn, Svatý Kopeček u Olomouce a do Křtin.¹⁶⁸

V brzkých ranních hodinách ve středu 21. srpna roku 1968 vpadla do Československa vojska „Varšavské smlouvy“. Do farní kroniky Dolanský mimo jiné zaznamenal: „*Nastaly těžké dny všeobecného vzrušení i po stránce hospodářské a vzrušené očekávání, co přinese další vývoj.*“ Přesto dobromilický administrátor uspořádal oslavy při příležitosti 50 let od vzniku Československé republiky a to v předvečer tohoto výročí v neděli 27. října. Na slavnostní mši svatou byly pozvány všechny instituce a spolky všech obcí patřící do dobromilické farnosti. Dolanský v promluvě vyzdvihl význam tohoto státního jubilea a na konci mše svaté bylo *Te Deum*. Pak se zazpívala státní hymna a svatováclavský chorál.¹⁶⁹

V roce 1969 putovaly ostatky svatého Cyrila (konkrétně část pravé ruky) po celé Moravě při příležitosti uplynutí 1100 let od jeho smrti. V pondělí 10. listopadu toho roku dorazily ostatky svatého Cyrila i do Dobromilic. Josef Dolanský s celou farností přivítal ostatky svatého Cyrila ve farním kostele kolem 18. hodiny. Nejdříve 16 dětí přivítalo svatého Cyrila sborovou recitací, kterou složil při této příležitosti a s dětmi nacvičil místní administrátor Dolanský. Potom následovala bohoslužba slova, které se zúčastnilo i několik kněží z okolí. Duchovní správce farnosti Vrchoslavice Alois Valášek mluvil ve své homilii o významu soluňských bratří, jak pro náš národ, tak i pro všechny slovanské národy. Na druhý den v úterý byla mše svatá v 6:30 ráno ke cti svatých Cyrila a Metoděje a po mši svaté byly celý den vystaveny k uctívání ostatky svatého Cyrila. Od 16:30 byla pobožnost na rozloučení se svatým Cyrilem. Kolem páté hodiny odpolední byly ostatky převezeny do vedlejší farnosti Pivína.¹⁷⁰

Dolanský se staral i o ministranty, které pravidelně vozil svým autem na různé ministrantské poutě, nejčastěji na poutní místo Suchdol – Jednov a na Stražisko. Když bylo více ministrantů, zajistil i jiné auto. Stražiského duchovního správce Pavla Zíbala také pozval do Dobromilic na třídní duchovní obnovu, která byla rozdělena do tří skupin – pro mládež, snoubence a rodiny. Této duchovní obnovy se zúčastnilo mnoho místních farníků, ale i mnoho lidí z okolí. „*Tato duchovní obnova ve mně zanechala*

---

¹⁶⁸Rozhovor s panem Jaroslavem SVOZILKEM, Dobromilice, 2. září 2017.

¹⁶⁹ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobromilické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 221.

¹⁷⁰Tamtéž, str. 227.

mnoho poznání do dalších let mého života, rád na to vzpomínám. Za to jsem otci Josefovi moc vděčný a myslím si, že nejsem sám.“¹⁷¹

V sobotu 23. ledna 1988 se konaly v Dobromilicích oslavy 80. narozenin Josefa Dolanského. Přítomen byl ThDr. František Vaňák. Ten přijel i o dva roky později v neděli 10. června už jako olomoucký arcibiskup, aby při mši svaté požehnal hasičům prapor, kteří slavili 105. výročí založení místního požárního sboru. Při této příležitosti popřál arcibiskup František Vaňák Josefu Dolanskému k 60. výročí jeho kněžství.¹⁷²

Spolková činnost

V březnu roku 1960 byla v Dobromilicích založena místní pobočka Československého svazu zahrádkářů a ovocnářů. Administrátor dobromilické farnosti Josef Dolanský byl zvolen do jejího přípravného výboru.¹⁷³ Založil spolkovou knihovnu, do které kupoval odbornou literaturu. Různými odbornými přednáškami získával mnoho lidí pro obdělávání zahrady. Byl také pověřen funkcí kronikáře.¹⁷⁴

Dolanský dostal v roce 1970 od dobromilického zahrádkářského svazu k desátému výročí jeho existence diplom za obětavou práci pro svaz a za vzorné vedení kroniky svazu.¹⁷⁵ „*Dodnes na něj místní zahrádkáři vzpomínají v dobrém.*“¹⁷⁶

Josef Dolanský měl na faře rovněž malé hospodářství. Choval králíky, drůbež a holuby. Několikrát byl úspěšný na místních výstavách dobromilické pobočky Československého svazu chovatelů drobného zvířectva. Například v červnu roku 1968 dostal dvě ceny za holuby a jednu cenu za drůbež.¹⁷⁷

Závěr života Josefa Dolanského

Od svých padesáti osmi let míval Dolanský častější zdravotní problémy. V červenci roku 1966 jel dobromilický administrátor na léčení do Karlových Varů. Už v Praze, kde přespával v bytě biskupa Kajetána Matouška, se cítil slabý.

---

¹⁷¹Rozhovor s panem Jaroslavem SVOZILKEM, Dobromilice, 2. září 2017.

¹⁷²ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 242 a 249.

¹⁷³Obecní úřad Dobromilice, *Pamětní kniha obce Dobromilice, Kniha druhá, rok 1948–1970*, str. 192.

¹⁷⁴ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 182.

¹⁷⁵Obecní úřad Dobromilice, *Pamětní kniha obce Dobromilice, Kniha druhá, rok 1948–1970*, str. 385.

¹⁷⁶Rozhovor s panem Jaroslavem SVOZILKEM, Dobromilice, 2. září 2017.

¹⁷⁷Obecní úřad Dobromilice, *Pamětní kniha obce Dobromilice, Kniha druhá, rok 1948–1970*, str. 329.

V Karlových Varech při lékařské prohlídce lékaři zjistili, že má žloutenku, a hned byl poslán do nemocnice v Ostrově nad Ohří, neboť v nemocnici v Karlových Varech se malovalo. V nemocnici se léčil 20 dní, kdy se čekalo, až žloutenka ustoupí. Ovšem neustoupila, a tak měl jít na operaci žlučníku. Avšak Dolanský podal žádost, aby byl převezen na operaci do Prostějova. Dne 2. srpna přijel do Ostrova nad Ohří bratr Karel, který převezl Josefa Dolanského do Prostějova. O dva dny později podstoupil operaci. Lékař mu řekl, že byl nejvyšší čas, neboť v pondělí už by ta operace nemusela být, což svědčí o vážnosti jeho stavu.

Během nemoci zastupoval Dolanského rodák z Hradčan (vesnice patřící do dobromilické farnosti) ThDr. František Kubíček, který byl v této době ve výslužbě v Přerově. Na konci srpna vystřídal ThDr. Kubíčka salvatorián Rafael František Král, který po dobu zastupování dostal statní souhlas pro vykonávání duchovní správy. Z nemocnice se Dolanský vrátil 5. září zcela vyčerpaný. Už po čtrnácti dnech sloužil v duchovní správě. Na konci ledna následujícího roku pobyl Josef Dolanský opět v karlovarských lázních. Znovu ho ve farnosti zastupoval kněz Rafael František Král.¹⁷⁸

Josef Dolanský byl ke konci života postižen silnou sklerózou. Od 1. září roku 1990 spravoval farnost Dobromilice excurendo Josef Strbák, který sem dojížděl ze sousední farnosti Brodku u Prostějova. Avšak Dolanský byl oficiálně farářem v Dobromilicích až do 31. prosince roku 1990. I ve starobním důchodu, do kterého odešel 1. ledna 1991 v téměř 83 letech, zůstal bydlet na zdejší faře, kde v pátek 10. dubna roku 1992 zemřel. Když nějakou dobu před svou smrtí už ležel a nemohl ani celebrotat mši svatou,¹⁷⁹ „*pan kostelník Miroslav Rudyk mu alespoň natáhl vedení a reproduktor na faru, aby tak mohl být přítomen mši svatých alespoň přes odposlech.*“¹⁸⁰ Josef Dolanský zemřel zaopatřen svátostmi, které mu udělil místní duchovní správce Josef Strbák.¹⁸¹

Pohřeb se konal ve středu 15. dubna v kostele Všetech svatých v Dobromilicích v 10:30. Dolanského pochovával Mons. Jan Graubner, toho času administrátor olomoucké arcidiecéze. Na pohřbu bylo 26 kněží. Josef Dolanský byl pochován na místním hřbitově v kněžském hrobě.¹⁸²

---

¹⁷⁸ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 200–201.

¹⁷⁹Tamtéž, str. 248.

¹⁸⁰Rozhovor s panem Jaroslavem SVOZILKEM, Dobromilice, 2. září 2017.

¹⁸¹Rozhovor s knězem Josefem STRBÁKEM, Svatý Hostýn, 20. června 2017.

¹⁸²ŘK FÚ Dobromilice, *Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898*, str. 232 a 243.

ZÁVĚR

Osobnost kněze Josefa Dolanského, od jehož narození uplyne v lednu příštího roku 110 let, nebyla ještě nikdy písemně zpracována. Ve své práci jsem se pokusil o zmapování jeho života od dětství až po jeho smrt. Chci touto prací poukázat na význam osobnosti Josefa Dolanského, který si zaslouží širší pozornost. Životní okolnosti ho vystavily nelehkým situacím, přesto zdárně dokázal naplnit každé období své poměrně dlouhé kněžské služby.

Lidé se dívají na Josefa Dolanského na jedné straně jako na velmi přísného člověka, ale na druhou stranu byl podle nich obětavý, dobrosrdečný a ochotný. Podle některých byl také důsledným knězem a vzácným člověkem, který „i přes svůj vysoký věk zastával duchovní správu se vši opravdovostí pramenící z jeho víry.“¹⁸³ Podle jiných byl normální člověk se svými klady i zápory.

Jak Dolanského vnímala Státní bezpečnost, můžeme se dočíst z jedné jejich charakteristiky z 80. let, která se dochovala: „*Duchovní s negativním postojem k našemu zřízení. Je tak fanatickým duchovním, že jej nic na světě nepředělá. Nyní již s věkem se téměř přestal zajímat o svět a o politické dění. Má jen svou církev. Svým „jezuitským“ způsobem si mnohé věřící odradil a zůstali mu pouze bigotní a fanatici. Míval útočná kázání. Náboženské obřady vykonává zaníceně a přesně podle předpisů církevních orgánů. Potrpí si na parádu při bohoslužbách. Konečně už upustil od všech problematických průvodů. Nelze s ním na nic počítat – dožívá na faře, protože nemá, kam by se přestěhoval.*“¹⁸⁴

Z důvodu nedostatku archivních materiálů se nepodařilo obsáhnout dopodrobna všechny etapy života Dolanského, především posledních 20 let jeho života. Vyslechnuto bylo několik předem vytipovaných pamětníků. Možná stranou zůstává mnoho lidí, kteří mají na kněze Dolanského zajímavé vzpomínky. Jistě by také bylo zajímavé pokračovat dále ve výzkumu a zaměřit se na jiné aspekty Dolanského života, to ale není předmětem této práce.

Pro mne bylo psaní této diplomové práce velmi přínosné. Prohloubil jsem si různé souvislosti nejen z církevních dějin, ale i z historie Československa. V neposlední řadě jsem si vyzkoušel a naučil jsem se mnoho věcí v oblasti bádání v archivech.

---

¹⁸³Rozhovor s paní Marií ANTONÍČKOVOU, Dobromilice, 25. srpna 2017.

¹⁸⁴Národní archiv ČR, fond Ministerstvo kultury K ČSR/ČR - SPVC, ka 42, *Hodnocení duchovních ŘKC z 80. let, Dolanský Josef.*

A pro mě samotného to také bylo poznání naplněného kněžského života. Ačkoliv informace v této práci nejsou vyčerpávající, přesto může také posloužit všem, kteří by se o osobnost kněze Josefa Dolanského zajímali.

PRAMENY A LITERATURA

Archivní prameny

Zemský archiv v Opavě pobočka Olomouc

fond Arcibiskupský kněžský seminář

fond Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých

fond Arcibiskupská konsistoř Olomouc

fond Krajský národní výbor

fond Arcidiecézní charita milosrdné lásky v Olomouci

Národní archiv ČR, Praha

fond Státní úřad pro věci církevní

fond Ministerstvo kultury K ČSR/ČR - SPVC

Státní okresní archiv Prostějov

fond Okresní národní výbor

Státní okresní archiv Zlín

fond Farní úřad Valašské Klobouky

fond Farní úřad Všemina

Státní okresní archiv Opava

fond Mendelovo gymnázium Opava

Státní okresní archiv Olomouc

fond Metropolitní farní úřad svatého Václava v Olomouci

fond Jednotný národní výbor Olomouc

Archiv Arcibiskupství olomouckého

Jednací protokol biskupského ordinariátu

Archiv bezpečnostních složek

Akce „K“ – evidence klášterů, CK Želiv

Římskokatolický farní úřad Dobromilice

Sestra Marie Dolanská, nedatovaný strojopis, 18 str.

Pamětní kniha farnosti Dobroměřické v arcidiecesi Olomoucké od roku 1898

Arcibiskupství Olomouc

Arcibiskupská Kurie, Osobní složka Josefa Dolanského

Kroniky

Římskokatolický farní úřad Valašské Klobouky, *Farní kronika z let 1825–1947.*

Římskokatolický farní úřad Všemina, *Pamětní kniha kostelní ve Všemíně od roku 1899.*

Obecní úřad Dobromilice, *Pamětní kniha obce Dobromilice, Kniha druhá, rok 1948–1970.*

Rozhovory s pamětníky

Rozhovor s knězem Josefem STRBÁKEM, Svatý Hostýn, 20. června 2017.

Rozhovor s paní Annou KOLÁŘOVOU, Dobromilice, 18. června 2017.

Rozhovor s paní Marii ANTONÍČKOVOU, Dobromilice, 25. srpna 2017.

Rozhovor s panem Jaroslavem SVOZILKEM, Dobromilice, 2. září 2017.

Rozhovor s paní Miroslavou OPLOCKOU, Němčice nad Hanou, 17. října 2017.

Internetové zdroje

Historie farnosti a děkanského kostela. *Římskokatolická farnost Valašské Klobouky* [online]. Valašské Klobouky, © 2007 farnost Valašské Klobouky [cit. 2017-02-27].

Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/kontakt.htm>

Historie. *Obec Dobromilice* [online]. Dobromilice, © 2017 [cit. 2017-03-15].

Dostupné z: <http://www.dobromilice.cz/index.php?nid=2069&lid=cs&oid=221505>

Současnost města Valašské Klobouky. *Valašské Klobouky* [online]. Městský úřad Valašské Klobouky, 29. 12. 2005 [cit. 2017-02-27].

Dostupné z: <http://www.valasskeklobouky.cz/soucasnost%2Dmesta/d-1332/p1=36435>

VALA, František. Vznik samostatné duchovní správy. *Farnost Všemina – Liptál* [online]. Farnost Všemina – Liptál [cit. 2017-02-27].

Dostupné <http://www.obecvsemina.info/farnost/historie/--vznik-samostatne-duchovni-spravy>

Vývoj obce 1728-1945. *Obec Všemina* [online]. Obec Všemina [cit. 2017-02-27].

Dostupné z: <http://obecvsemina.eu/nase-obec/historie-obce-vsemina/vyvoj-obce-1728-1945/#main>

Z historie Valašských Klobouk a jižního Valašska. *Valašské Klobouky* [online].

Městský úřad Valašské Klobouky, 26. 3. 2008 [cit. 2017-02-27].

Dostupné z:

<http://www.valasskeklobouky.cz/z%2Dhistorie%2Dvalasskych%2Dklobouk%2Da%2Djizniho%2Dvalasska/d-1432/p1=36372>

Historie. *Mendelovo gymnázium* [online]. Mendelovo gymnázium © 2017 [cit. 2017-03-24].

Dostupné z: <http://www.mgo.opava.cz/historie/>

Tištěná periodika

HAMRALA František. Bohoslovecký sjezd na Velehradě (16.–18. července 1930). *Museum: časopis slovanských bohoslovců*. V Brně: Nákl. „Růže Sušilovy“, 1931, roč. 62, č. 1, str. 22–25.

Stojanova literární jednota bohoslovců olomouckých. *Museum: časopis slovanských bohoslovců*. V Brně: Nákl. „Růže Sušilovy“, 1937, roč. 69, č. 1, str. 100.

Kurs katolické akce na Svatém Hostýně letos nebude. *Našinec*. V Olomouci: Lidové závody tiskařské a nakladatelské, 1938, roč. 74, č. 155, str. 2.

Literatura

ADAM, Adolf *Liturgika*, Vyšehrad, Praha, 2008.

BALÍK Stanislav – HANUŠ Jiří, *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Centrum pro studium demokracie, Brno, 2007.

BERGER Rupert, *Liturgický slovník*, Vyšehrad, Praha, 2008.

Česká kongregace sester dominikánek, *Sestra Marie Dolanská OP*, soukromý tisk, Praha, 2000.

DOLANSKÝ Josef, *Výroční zpráva katolické Charity v arcidiecézi olomoucké za rok 1941*, Lidové závody tiskařské a nakladatelské, Olomouc, 1942.

DOLANSKÝ Josef, *Výroční zpráva katolické Charity v arcidiecézi olomoucké za rok 1946*, LIGRA, Olomouc, 1947.

GALA Antonín, *Daň krve moravskoslezských škol 1939–1945*, Komenium, Brno, 1947.

GRAUBNER Jan, *Kněžské osobnosti*, Matice cyrilometodějská, Olomouc, 2010.

CHAROUZ Jindřich Zdeněk, *Šest hrdinských let, Internační tábor Želiv 1950–1956*, Opatství Želiv, Želiv, 2008.

KAPLAN Karel, *Stát a církev v Československu v letech 1948–1953*, Doplněk, Brno, 1993.

KOLOUCH František, *Milion duší Osudy biskupa Josefa Hloucha*, Kartuziánské nakladatelství, Brno, 2013.

KREJČOVÁ Jana, *Arcibiskupský kněžský seminář v Olomouci*, H. R. G., Litomyšl, 2010.

LARISCH, Jan. *Katolická akce jako významný katalyzátor náboženského života v olomoucké arcidiecézi v letech 1928–1950*. Olomouc, 2008. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta. Vedoucí práce Doc. Pavel Ambros.

VAŠEK Bedřich a DOLANSKÝ Josef, *Co uděláme pro zachování a upevnění rodiny? Zpráva o III. kursu moravského kněžstva o Katolické akci na Sv. Hostýně 23.–26. srpna 1937*, Olomouc, 1937.

VAŠEK Bedřich, HLOUCH Josef a DOLANSKÝ Josef, *Katolická akce v praxi. Zpráva o II. kursu moravského kněžstva na Sv. Hostýně*, Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, Olomouc, 1936.

VAŠKO Václav, *Neumlčená II*, Zvon, Praha, 1990.

ZÍBAL Pavel, „*Šéfe, znáte Želiv...?*“, Matice cyrilometodějská, Olomouc 1994.

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Jan Svozilek

Název práce: Osudy kněze Josefa Dolanského

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jonová, Th.D.

Počet stran: 66

Počet příloh: 17

Klíčová slova:

Josef Dolanský

Československo

Katolická akce

Arcidiecézní charita

Internace

Diplomová práce představuje život kněze Josefa Dolanského, který žil ve 20. století. Byl významnou osobností Katolické akce i Arcidiecézní charity Olomouc. V 50. letech prošel internací v Želivě a v Hájku u Prahy. Po internaci působil mnoho let ve farnosti Dobromilice. Tato práce vychází především z dostupných materiálů zejména archivních, z příslušné literatury, ale i z osobních svědectví.

ANNOTATION

Name and surname: Jan Svozilek

Title of work: Personality of the priest Josef Dolansky

Supervisor: PhDr. Jitka Jonová, Th.D.

Number of pages: 66

Number of attachments: 17

Keywords:

Josef Dolansky

Czechoslovakia

Catholic action

Archdiocese charity

Internment

The diploma thesis presents the life of the priest Josef Dolanský, who lived in the 20th century. He was an important person of the Catholic action, and also of the Olomouc Archdiocesan charity. In the 1950s, he went through internships in Želiv and Hájek near Prague. After his internment, he worked for many years in the parish of Dobromilice. The research of the thesis was done mainly from the available materials, especially from archives, the relevant literature and also from personal testimonies.

SEZNAM ZKRATEK

ACO	Arcibiskupská konsistoř Olomouc
AChMLO	Arcidiecézní charita milosrdné lásky v Olomouci
CMBF	Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta
ČSR	Československá republika
inv. č.	inventární číslo
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KNV	Krajský národní výbor
KSČ	Komunistická strana Československa
kt.	karton
MNV	Místní národní výbor
ŘK FÚ	Římskokatolický farní úřad
SKO	Sdružení katolické omladiny
SMO	fond Arcibiskupský kněžský seminář Olomouc
SNB	Sbor národní bezpečnosti
StB.	Státní bezpečnost
ThDr.	Doktor teologie
TNP	Tábor nucených prací
ÚV KSČ	Ústřední výbor Komunistické strany Československa
ZAOpO	Zemský archiv Opava pobočka Olomouc

SEZNAM PŘÍLOH

1. Filomena Marie Dolanská – životopis (GALA Antonín, *Daň krve moravskoslezských škol 1939–1945*, Komenium, Brno, 1947; Česká kongregace sester dominikánek, *Sestra Marie Dolanská OP*, soukromý tisk, Praha, 2000, *Sestra Marie Dolanská*, nedatovaný strojopis, 18 str.)
2. Současná podoba rodného domu Josefa Dolanského, duben 2017 (osobní vlastnictví)
3. Současná podoba farního kostela sv. Jana Nepomuckého ve Všemině, duben 2017 (osobní vlastnictví)
4. Současná podoba farního kostela Všech svatých v Dobromilicích, květen 2013 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
5. Josef Dolanský v Dobromilicích, 1958 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
6. První svaté přijímání v Dobromilicích, 1962 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
7. Josef Dolanský se svými sestrami, 1964 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
8. Světitel dobromilických zvonů P. Josef Glogar, s P. Jaroslavem Huslíkem a s P. Josefem Dolanským, 1967 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
9. Oba nové zvony před kostelem v Dobromilicích, 1967 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
10. Poutní zájezd do Polska, 1969 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
11. P. Pavel Zíbal na duchovní obnově, 1969 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
12. Výplatní páska, 1985 (vlastnictví Řkf Dobromilice)
13. Jedna z posledních fotek Josefa Dolanského, přelom 80. a 90. let 20. století (vlastnictví Řkf Dobromilice)
14. Parte (osobní vlastnictví)
15. Kněžský hrob na hřbitově v Dobromilicích, říjen 2017 (osobní vlastnictví)
16. Detail kněžského hrobu, říjen 2017 (osobní vlastnictví)
17. Kněz Josef Dolanský, přehled životních dat

Příloha č. 1: **Filomena Marie Dolanská**

Významnou osobností rodiny Dolanských byla Filomena Dolanská, která se narodila 30. listopadu 1895. Od roku 1908 chodila do měšťanky v Olomouci v městské části Řepčín. V roce 1911 pokračovala ve studiu na kongregačním učitelském ústavu, kde v roce 1915 maturovala. Obě školy, které byly založeny na podporu českého školství na území s velkou německou menšinou, měly ve správě sestry dominikánky. Prázdniny strávila doma ve Všemíně u své rodiny. Při této příležitosti požádala rodiče o povolení vstoupit do kongregace sester dominikánek. Do noviciátu vstoupila Filomena 12. září 1915 s řeholním jménem Marie. O dva roky později Marie Filomena skládá první sliby a v roce 1920 doživotní sliby.

Po noviciátu v září 1917 nastoupila do nově založeného domu sester dominikánek ve Vlastovičkách, které jsou dnes součástí Opavy. Kromě obecné školy se tu nacházela i mateřská škola a sirotčinec. Byla zde jen soukromá německá škola, proto do obce v roce 1914 přišly sestry dominikánky, aby založily obecnou školu. V 50. letech byly sestry vyhnány a už po pádu totality se zde nevrátily. Sestra Dolanská, která byla v tomto domě celkem 24 let, zde působila nejen jako učitelka první a druhé třídy, dokonce několikrát se stala představenou domu.

Za protektorátu si Němci v budově kongregace zřídili vyučování v němčině. Němci si zde dosadili i svého řídícího a učitelku němčiny. I když sestrám bylo zakázáno učit, sestry zde zůstaly. Sestra Marie Filomena zastává funkci školnice. V roce 1941 byla udána za navádění k porušování říšských zákonů. Předcházelo tomu udání německé učitelky Hedviky Davidové, která udala zdejšího sedláka Josefa Láryše, když našla u jeho dcery na tabulce nápis „Ať žije Jugoslávie“ (bylo to právě po napadení Jugoslávie Německem). Sedlák byl zatčen a uvězněn. Když sestra Marie Filomena vytkla této učitelce, co způsobila, učitelka Davidová udala i sestru Dolanskou. K tomu ještě starosta obce Vlastovičky Konrád Foltys a německý tajemník Šindler obvinili klášter a její představenou sestru Marii za to, že šíří nenávisť vůči německé říši. V textu udání stojí: *„Je vinou představené kláštera, že moravští občané nenávidí spoluobčany německé národnosti, klášter je vychovává k nenávisti. Navenek zdánlivě svatá, povýšená nad politické rejdy, vyjadřuje své smýšlení jednáním, jímž jednak schvaluje trestný čin, jednak svádí učitelku k zamlčení trestného činu. Vytyká jí, že odnárodňuje české děti. Děti rodičů, kteří chodívají na návštěvy do konventu, říkají, že sice chodí do německé školy, ale uvnitř že vždycky zůstanou veskrze Čechy...“*

Obvinění se týkalo i toho, že sestra Marie Filomena Dolanská chodila do českých rodin, aby učila děti český jazyk a dějiny. Starosta dále píše gestapu, aby si pro sestru Marii nejezdili (jako sedláka Lárýše), ale ať ji pozvou na gestapo do Opavy, protože by to ve vsi vyvolalo rozruch. Na 10. května 1941 byla pozvána na gestapo do Opavy a po celodenním výslechu je vzata do samovazby, odkud pak byla v červenci téhož roku odeslána do pracovního tábora v Ravensbrücku v Meklenbursku severně od Berlína. Stejně jako ostatní v koncentračním táboře ztrácí jméno, existovalo už jen číslo 6.724. Ještě krátce před odjezdem přišla do opavské věznice za sestrou Marií Filomenou učitelka Davidová. Poprosila sestru za odpuštění. I když Marie Filomena byla velmi překvapená touto návštěvou a touto prosbou, neztratila klid. Odpověděla jí, že už ji dávno odpustila, že na ní nezáleží, ale ať pokusí dostat ven sedláka Josefa Lárýše, neboť má rodinu. Následně to znovu potvrzuje v dopise domů, ve kterém nejen že odpouští své udavačce, ale svěřuje jí i sebe do rukou Božích.

Nejdříve v pracovním táboře žila v bloku číslo 1, ve kterém uklízela světnici pro 150 žen a pletla punčochy. Po roce a půl byla přeřazena do dílny na práci s papírem a nakonec přešla do dílny, kde šila uniformy. Její bratr Josef, který v této době působí jako dómský vikář v Olomouci, žádá na jaře roku 1942 faráře v Ravensbrücku, aby o Velikonocích poskytl jeho sestře svátosti. Až za dva měsíce po této žádosti přišla odpověď, že to není možné, protože není možný přístup k vězňům pro katolickou církev. Dochovali se svědectví od spoluvězeňkyň o její obětavosti, skromnosti a neustálé modlitbě.

Lékaři zjistili sestře Marii Filomeně Dolanské rakovinu čelisti, když ji rozbolel zub, bylo to v červnu 1943. Později se bolesti stupňovali a 8. prosince téhož roku umírá právě zde v Ravensbrücku. Její nemoc začala už o několik let dříve. Už ve Vlastovičkách si často stěžovala na bolest jak zubů, tak i celé dásně. Záněty čelistní kosti se po hrubých úderech příslušníků gestapa vystupňovalo v rakovinu. O dva dny později byl její bratr Josef Dolanský povolán na gestapo, aby mu oznámili smrt jeho sestry. Zde se také dovídá, že její tělo bylo spáleno v táboře, a pohřeb ani přítomnost rodiny není povolena. Rodině také přišla zásilka z koncentračního tábora v Ravensbrücku s řeholním rouchem zesnulé sestry Marie Filomeny a čtyři listiny (křestní list, prohlášení německých úřadů důvod odsouzení, lékařské potvrzení, že příčina smrti byla rakovina čelisti a oznámení, že její tělo bylo spáleno).

Po válce byla německá učitelka Hedvika Davidová odsouzená na 25 let žaláře za šíření nacismu a za udání sedláka Laryše (ten se vrátil domů po čtyřměsíční vazbě). Za udání sestry Dolanské byla osvobozena, a to díky písemnému přání sestry.

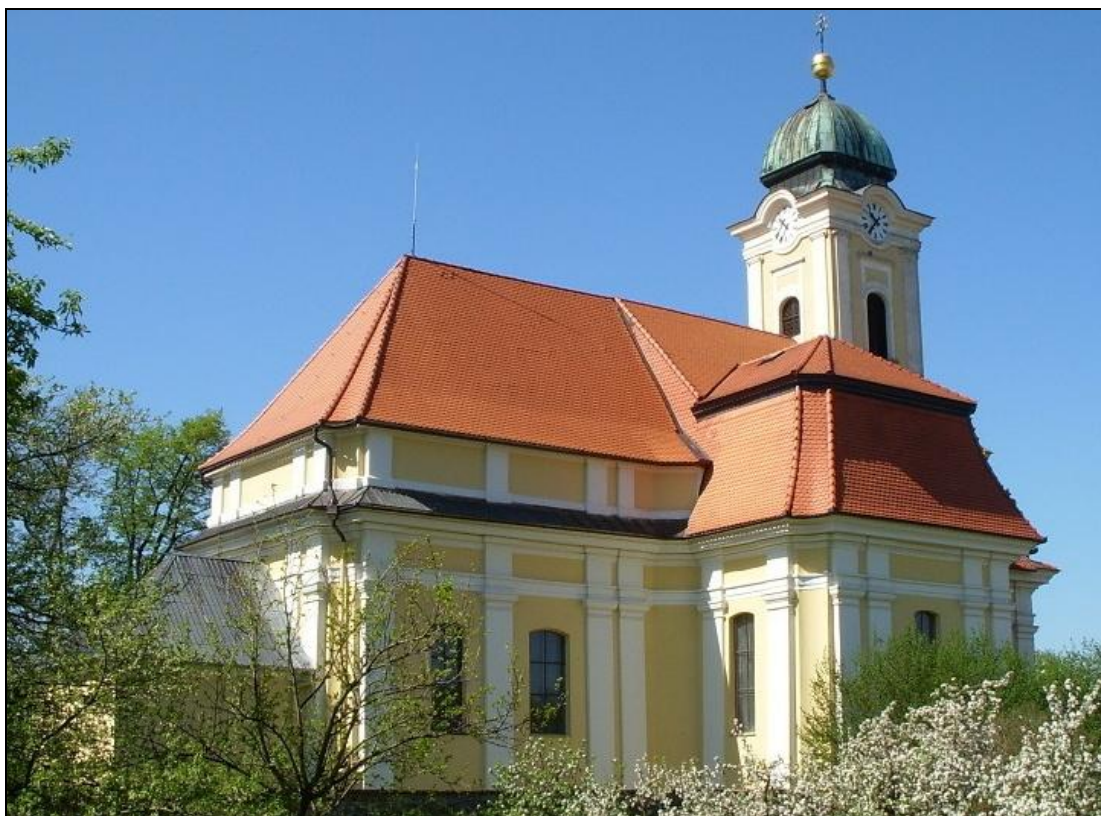
Příloha č. 2: **Současná podoba rodného domu Josefa Dolanského** (duben 2017)

Příloha č. 3: **Současná podoba farního kostela sv. Jana Nepomuckého ve Všemíně**
(duben 2017)

Příloha č. 4: **Současná podoba farního kostela Všetech svatých v Dobromilicích**
(květen 2013)

Příloha č. 5: **Josef Dolanský**
v Dobromilicích (1958)

Příloha č. 6: První svaté přijímání (1962)

Příloha č. 7: Josef Dolanský se svými sestrami (1964)

(zleva: Anděla Tkadlečková, roz. Dolanská, P. Josef Dolanský, P. Vojtěch Cikryt, Mariana Dolanská a PhDr. Jan Kühndel)

Příloha č. 8: Světitel dobromilických zvonů P. Josef Glogar (vpravo), s P. Jaroslavem Huslíkem (uprostřed) a P. Josefem Dolanským (vlevo) 1967

Příloha č. 9: Oba nové zvony před kostelem (1967)

Příloha č. 10: **Poutní zájezd do Polska** (na fotce Krakov 1969)

Příloha č. 11: **P. Pavel Zíbal (vpravo)**
na duchovní obnově (1969)

Příloha č. 12: Výplatní páska (1985)

ODDÍL 3 83 ZAM. 88400 ZAKAZ. 84136 KAT. 32 OTVAK 32 ONV PV DUCHOVNI-16 OS. ČÍSLO 914906 Jméno DOLANSKY JOSEF		O PŘI DĚLNOSTI DOVOLENA SVATEK PŘEK. V PRÁCI OSTATNÍ REP. PL. VOL. (MDD.) STIPENDIUM ÚSTĚVNĚ NÁHRADY OSTATNÍ ZAKL. 2231 4088 10 % OBT. NEZD.		VSNI BRANRY 11 ZAKON. SPOR. POUK. FKSP OSTATNÍ 11 ZÁLOHA 60 MIMOŘÁDNÁ ZÁLOHA
BRNÁ MZDA 2231 DOD. CAS. PLAT 2120 ÚKOLOVÁ ÚKOL. PLAT CAS (PŘEDČ.) DOVOLENA PLOŠSK. 20,0 LETOŠ. 20,0 KRÁČENÍ VYBRÁNA ZDĚVA 40,0 DĚLNÁ DOPRAVA 03/03 ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOB ZDĚVENÍ	ÚKOLOVÁ ÚKOL. PLAT CAS (PŘEDČ.) ČTYRVLETÍ VYKONANOSTI ZA ÚPĚŠ. PLÁNĚNÍ ÚKOLU PŘI ŽIVOTNÍM VÝROČÍ ZA MIMOŘÁDNOU PRÁCI MIMOŘÁDNĚ ZA INICIATIVU OSTATNÍ SVOL. POUL. NEVOL. POUL. SOM. Z FBR OSTATNÍ	PŘEDČAS OS. ÚKOL. ZA VYK. FDE OSOBNÍ PORODOV SOG. A DED. SVATEK ZVĚ. ZO. ŠK. PŘEPER. ZA MOC ZA VEDENÍ ZA ZASTUP. ZA ČLENĚNÍ SM. OSTATNÍ NÁHRAD. POUL. 111	PŘEK. V PRÁCI OSTATNÍ REP. PL. VOL. (MDD.) STIPENDIUM ÚSTĚVNĚ NÁHRADY OSTATNÍ ZAKL. 2231 4088 10 % OBT. NEZD. ČISTÁ MZDA 1825 IS PR. PUP NEMOC ODR POM. V MATEŘ. PŘÍDAVKY MAT. PŘÍSP. OSTATNÍ	
		ČISTÁ MZDA 1825		VÝKUP. K VÝPLATĚ * 111 Z VELEJŠÍ ÚJMY Z JINÝCH MĚSÍCŮ

Příloha č. 13: Jedna z posledních fotek Josefa Dolanského (přelom 80. a 90. let 20. století)

Smluj se nade mnou, Bože,
podle svého velkého milosrdenství!

Z vůle Všemohoucího Boha loučí se
se svými spolubratry, příbuznými, přáteli a Božím lidem

P. Josef Dolanský

**čestný kanovník kapituly kroměřížské u sv. Mořice,
farář v. v. v Dobromilicích u Prostějova**

Narozen 24. 1. 1908 ve Všemíně, okres Zlín,
zemřel 10. 4. 1992 v Dobromilicích, okres Prostějov

Vysvěcen na kněze 5. 7. 1930 v Olomouci,
od 1. 8. 1930 působil jako kaplan ve Val. Kloboukách,
od 1. 10. 1936 dómský vikář v Olomouci a zároveň
jako arcidiecézní tajemník Katolické akce,
zemský duchovní rádce Orla a Junáka,
jednatel Arcidiecézní Charity
a ředitel Zemského Ústředí Charity
Od 14. 12. 1950 do 7. 9. 1955 v internaci v Želiví
a v Hájku u Prahy,
od 1. 12. 1955 do 31. 12. 1990 farář v Dobromilicích,
od 1. 1. 1991 ve starobním důchodu tamtéž

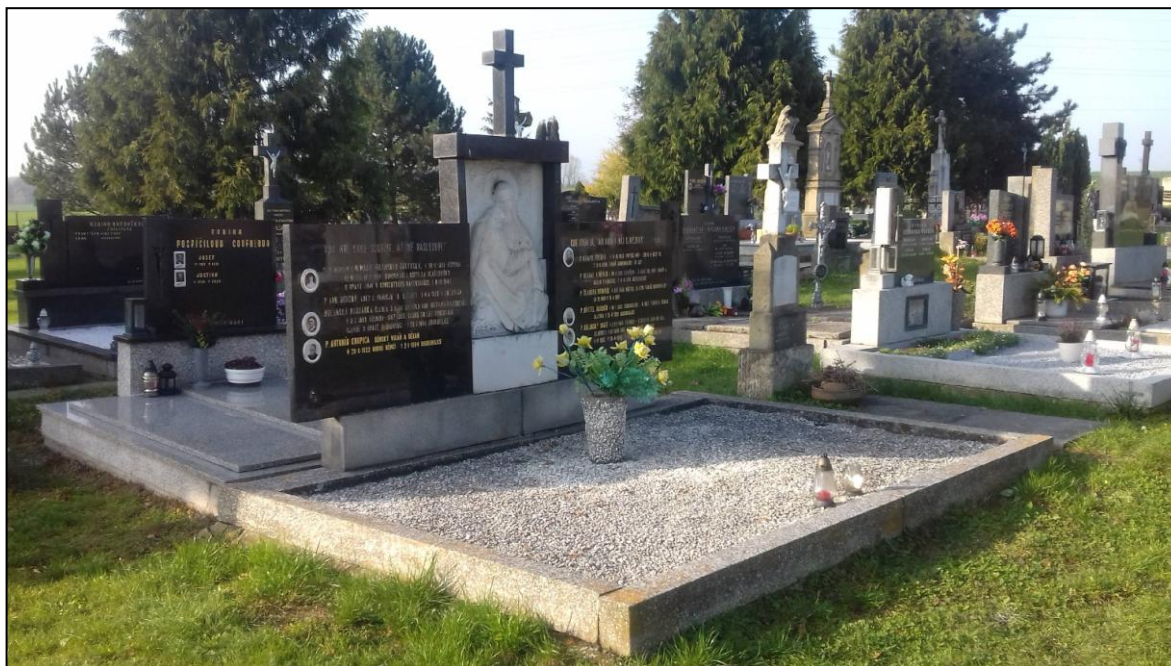
Poslední rozloučení se koná
VE STŘEDU 15. DUBNA 1992 V 10.30 HODIN
v Dobromilicích z chrámu Páně na místní hřbitov,
kde bude čekat slávu vzkříšení

„Rekl jsem: **Hle, jsem tu**, v svítku knihy je psáno o mně,
abych splnil Tvou vůli, Bože!“

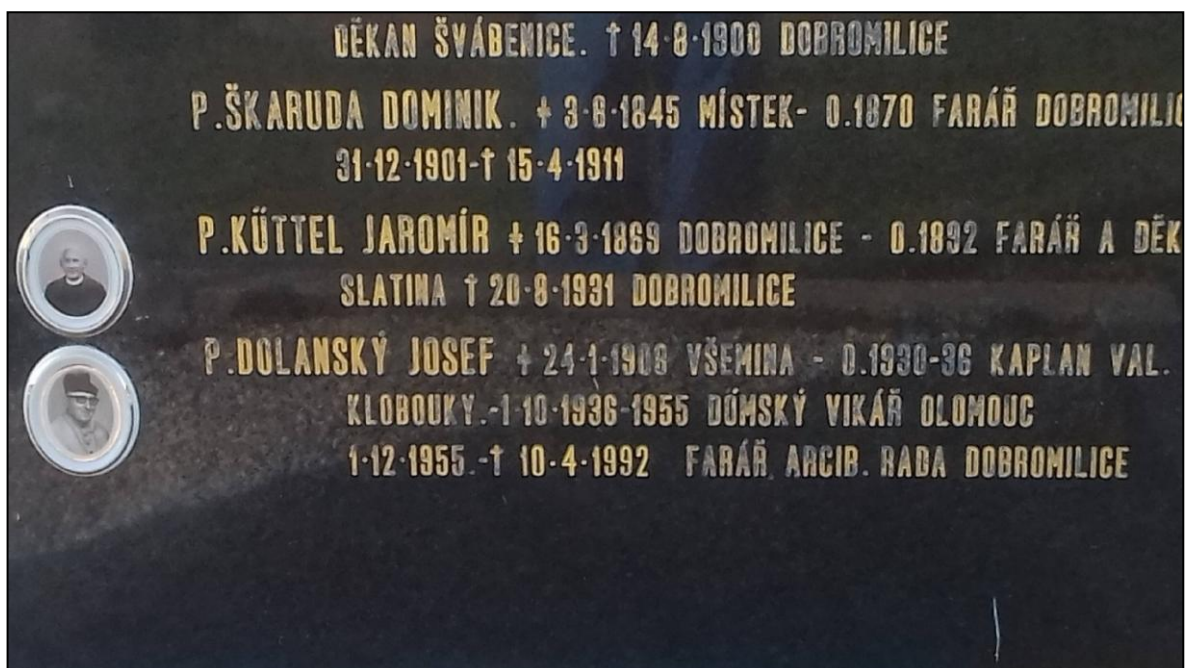
Prosíme spolubratry, ctihodné sestry, pozůstalé příbuzné,
spolužáky a všechny věřící, aby na něho pamatovali
v modlitbách a obětí Kristovou ve mši svaté.

Spolubratří kněží
děkanátu prostějovského a konického
Anna Dolanská, švagrová,
686 00 Uh. Hradiště
neteře a synovci s rodinami

Příloha č. 15: Kněžský hrob na hřbitově v Dobromilicích (říjen 2017)

Příloha č. 16: Detail hrobu (říjen 2017)

Příloha č. 17: **Kněz Josef Dolanský, přehled životních dat**

24. ledna 1908

narozen ve Všemině

1913–1915

obecná škola v Mostkovicích

1915–1918

obecná škola v Jaktři

1918–1926

Reálné gymnázium v Opavě

5. června 1920

biřmován v Opavě

1926–1930

Arcibiskupský kněžský seminář v Olomouci

5. července 1930

kněžské svěcení v Olomouci

13. července 1930

primiční mše svatá ve Všemině

1930–1936

kooperátor ve Valašských Kloboukách

1936–1950

dómský vikář v Olomouci

1936–1940

tajemník Katolické akce

1940–1946

jednatel arcidiecézní charity v Olomouci

1946–1950

ředitel Zemského svazu Katolické charity za olomouckou arcidiecézi

1950–1955

internace v Želivě a v Hájku u Prahy

1955–1990

farář v Dobromilicích

1991–1992

ve starobním důchodu v Dobromilicích

10. dubna 1992

umírá v Dobromilicích

15. dubna 1992

pohřben na hřbitově v Dobromilicích